

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2020. gada 13. – 19. oktobris

Nr. 39 (1649)

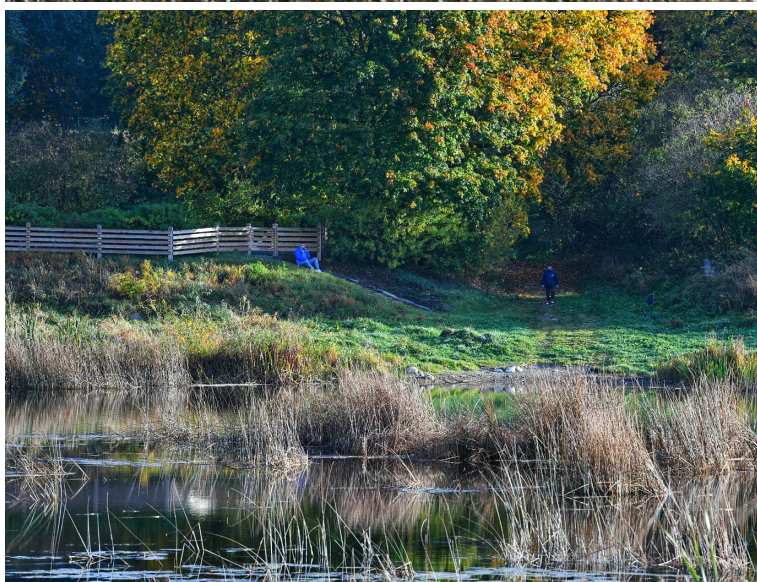
Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

Rudens diena ar Valsts prezidentu

Lai ar jauniešiem apspriestos par viņu lomu demokrātijas procesos un redzējumu par Latvijas nākotni, Valsts prezidents Egils Levits 12. oktobrī Bauskā piedalījās apļa diskusijā "Jaunietis. Valstsgrība. Demokrātija." Bauskas apmeklējuma laikā Valsts prezidents tikās ar Bauskas 2. vidusskolas vecāko klašu skolēniem un ar novada vietējo zemnieku saim-

niecību un lauksaimniecības uzņēmumu pārstāvjiem. Iepazīstoties ar Bauskas pilsētas un novada kultūrvēsturisko mantojumu, Egils Levits apmeklēja Bauskas pils mūzeju un Mežotnes pilskalnu, kā arī apskatīja mūsdienu radošās iniciatīvas Rundāles novada Svītenes pagasta keramikas darbnīcā *Laima Ceramics*.

Foto: Valsts prezidenta kanceleja

Latvijas
mūziķi
pasaules
gaitās

2. lpp.

Franka
Gordona un
Jura Lorenca
komentāri

5. lpp.

Sallija
Benfelde
vēsta par
Baltkrieviju

6. lpp.

Trauksmes
zvani par
demografisko
situāciju

7. lpp.

"Latvieši
Lielbritānijā" –
virtuāla izstāde

8. lpp.

Vai varam
saukties par
kultūrsaimi?

10. lpp.

Laikraksts

BRĪVĀ LATVIJA

JOPROJĀM INFORMĒ, IZGLĪTO, IZKLAIDĒ

Pasūtīniet digitālo laikrakstu ŠEIT:

www.brivalatvija.lv/abone-interneta

vai maksājiet bankā SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,
Konta nr.: LV80UNLA0050016243516
ar piezīmi "BL abon" un norādot vārdu,
uzvārdu, e-pastu un mājas adresi

Ik nedēļu izlasīsiet Jums svarīgu informāciju labā latviešu valodā.

Abonementa maksa:

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

Par reklāmu un sludinājumiem sazinieties ar redakciju

Rīgā, Ģertrūdes ielā 27, LV-1011,
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv,
tālr.: +371 67326761 vai +371 29439423

Jaunākā informācija sociālajos tīklos:
www.facebook.com/brivalatvija
www.twitter.com/briva_latvija

Mājaslapa: www.brivalatvija.lv

MĀRIS BINDERS

ANDRIS NELSONS

Vācija

5., 6., 12., 13., 14. novembris, 17., 18. decembris Andris Nelsons un Gewandhausorchester Leipzig. Gewandhaus zu Leipzig

10., 11., 12. decembris Andris Nelsons un Baiba Skride (vijole), un Berliner Philharmoniker. Philharmonie Berlin

AINĀRS RUBIĶIS

Vācija

23., 24. oktobris, 1., 7., 18., 19., 29. novembris, 9., 19., 25. decembris Ainārs Rubiķis diriģē Volfganga Amadeja Mocarta operu "Burvju flauta". Komische Oper Berlin

ANDRIS POGA

Norvēģija

29. oktobris Andris Poga un Stavanger Symfoniorkester. Stavanger

JURIS GRĪNEVIČS

Jaunajā dzīves reālītātē, kurā esam jau vairāk nekā pusgadu, mūzika iegūst aizvien elitārāku raksturu – un ne jau mūziku griešanas vai negriešanas dēļ. Koncertu ir ļoti maz, un to klausītāju loks arī ierobežots – zāles labākajā gadījumā ir pusaizpildītas un klausītāji attālināti cits no cita. Bet tauta ir izslāpusi arī pēc augstās mākslas, kas spētu pacelt pāri baisajai reālītai, kur neviens nav drošs par rītdienu. Un pat vislabāko ierakstu klausīšanās nespēs aizvietot kopā būšanu, tiešo kontaktu ar mūziķiem un arī līdzilvēkiem, jo pat klusējoši domubiedri ir nepieciešami...

Latvijas koncerti šo padrūmo gaisotni cenšas mazināt ar Rudens Kamermūzikas festivālu, kam tiešām saturīgu un daudzveidīgu programmu. Tomēr liekas, ka kulminācija bija 2. un 3. oktobra koncerti Liepājā un Dzintaros (Latvijā kamermūzikai visatbilstošākajā zālē), kad mūzicēja Artemis – stīgu kvartets no Berlīnes. Ansamblis darbojas jau 30 gadus un šajā laikā būtiski mainījies arī mūziķu sastāvs, bet, liekas, augstākā virsotne tika sasniegta, kad kvarteta priekšgalā nostājās latviete, prestižā Briseles konkursa uzvarētāja Vineta Sareika. Viņa iedvesa jaunu dzīvību toreiz nedaudz vecišķajā gaisotnē un drīz vien mūziķu grupa iemirdzējās istā spožumā, ko, piemēram, aplicināja visaugstākās balvas par gada nozīmīgāko ieguldījumu kamersansamblī. Par to atgādināja piedevās atskaņotā Mendelsoņa kvarteta lēnā daļa, ar ko iesākās

KRISTĪNE OPOLAIS

Francija

3. decembris Kristīne Opola un Orchestre Français des Jeunes. Philharmonie de Paris

Griekija

23., 30. oktobris, 1., 8. novembris Kristīne Opola Čo-čosanas lomā Džakomo Pučīni operā "Madama Buterfly". Ethniki Lyriki Skini (Greek National Opera)

Vācija

4. decembris Kristīne Opola Toskas lomā Džakomo Pučīni operā "Toska". Bayerische Staatsoper München

MARINA REBEKA

Itālija

20. oktobris Marinas Rebekas solokonzerts. Teatro alla Scala

27., 30. novembris, 3., 6., 15., 19. decembris Marina Rebeka Dezdemonas lomā Džuzepes

Verdi operā "Otello". Maggio Musicale Fiorentino

INGA KALNA

Vācija

30. oktobris, 7., 15., 26. novembris, 5., 25. decembris Inga Kalna Vitēlijas lomā Volfganga Amadeja Mocarta operā "Tita žēlastība". Pfalztheater Kaiserslautern

ZANDA ŠVĒDE

Vācija

12., 16., 21., 27. decembris Zanda Švēde Karmenas lomā Žorža Bizē operā "Karmena". Oper Frankfurt

PĒTERIS VASKS

Apvienotā Karaliste

4. decembris Pēteris Vasks, "Vientuļais engelis", atskaņo BBC Concert Orchestra. Queen Elizabeth Hall, London

Vācija

25. oktobris Pēteris Vasks, "The Fruit of Silence", atskaņo Kammermusikensemble Laubenheim. Uni Mainz, Georg-Forster-Gebäude Mainz

Šveice

30. novembris Pēteris Vasks, "Concerto no. 2", atskaņo Kammerorchester Männedorf-Küsnacht. Männedorf

1. decembris Pēteris Vasks, "Concerto no. 2", atskaņo Kammerorchester Männedorf-Küsnacht. Rümlang

ĒRIKS EŠENVALDS

Apvienotā Karaliste

17. oktobris Ēriks Ešenvalds, "Stars", Canterbury Cathedral, Canterbury

Čehija

13. decembris Ēriks Ešenvalds, "Only in Sleep", Church of the Annunciation of the Virgin Mary. Šumperk

Francija

31. oktobris Ēriks Ešenvalds, "Stars", Église Saint Martin d'Ilfurth. Ilfurth

Japāna

18. oktobris Ēriks Ešenvalds, "Northern lights", Namiki Square Large Hall Song. Tokyo

Kanada

12. decembris Ēriks Ešenvalds, "Stars", Eastminster United Church. Toronto

16. decembris Ēriks Ešenvalds, "Stars", Jenny Crober Roy Thomson hall. Toronto

Polija

12. decembris Ēriks Ešenvalds, "Stars", NOSPR. Katowice

IVETA APKALNA

Austrija

29. oktobris Iveta Apkalna, Wiener Konzerthaus. Wien

MIRKLI, APSTĀJIES...

Kvartets Artemis. (No kreisās) Harriet Krijgh, Gregor Sigl, Vineta Sareika un Suyoen Kim

V. Sareikas uzņāciens kvarteta diskografijā. Tomēr šogad sastāvs jau bija daļēji mainījies, bet spēles meistarība ir apbrīnojama, it visos aspektos sagādā patiesu baudu. Un pat altists ir dzirdams ne tikai solo epizodēs vien!

Tomēr šoreiz par atskaņotājiem daudz būtiskāka bija pati mūzika, ko radījuši divi dižgari – šā gada jubilārs Ludvigs van Bēthovens un Pēteris Vasks, kuram bija jaundarba pirmatskaņojums Latvijā. Viņa Sestais stīgu kvartets pirmatskaņojumu piedzīvojis Porto (Portugāle), kam sekojis atskaņojums Esenē (Vācija). Nu latvieša mūziku dzirdēja arī kom-

ponista tautieši. Sestais kvartets (pēc komponista vārdiem – beidzmais), iespējams, ir visaugstākais sasniegums mūsu meistara kamermūzikā. Esmu pārliecināts, ka pēc nošu materiāla izplatīšanas un skaņu ieraksta publicēšanas to pasaulē spēlēs bieži. Mūzikas norise tā aizrāva, ka neatradās vieta profesionālai analīzei, kas ciniskiem recenzentiem tā arī var negadīties pat reizi mūžā. Šī mūzika izstrāvo milzīgu garīgu enerģiju. Tas jūtams, pat abstrahējoties no komponista programmas (*Atvaidīšanās Atskatīšanās Aiziešana Satikšanās*). Bez saistības ar konkrētām skaņu konstrukcijām tas

nevarētu sugestēt, jo tamlīdzīgu skatījumu pasaules mūzikas literatūrā netrūkst. Piemēram, te nav nekā no Richarda Štrausa simfoniskās poēmas "Nāve un apskaidrība" teātrālisma. Tikai retie Dieva izredzētie un ne jau visos darbos spēj tuvoties Mūžīgajam. Te nav racionālisma sausuma, bet arī visbiežāk sastopamās banalitātes, salkanuma. Un tāda mūzika uzrunā cilvēkus visos laikos. Šoreiz P. Vaskam tas izdevās Sestajā kvartetā. Par laimi radio KLASIKA koncertu ierakstīja un ar nepacietību gaidīsiem atkal-sastapšanos ēterā.

Koncerta otrajā daļā (ar Sujoe-

nu Kimu pirmās vijoles partijā – unikāls gadījums kvarteta spēles vēsturē, jo parasti *primarius* nekad nelaidīs otro vijoli komandēt parādi), L. van Bēthovena priekšpēdējais – 15. kvartets la minorā (1825) – cita garīguma virsotne. Pat skolēniem zināms, ka Bēthovens ir vēlinā klasicisma pārstāvis, bet te no tādas stilistikas maz kas palicis. Bet tas nav arī romantisms, kaut arī šajā laikā aktīvi darbojās F. Šūberts. Šedevrus parasti neizdodas novietot kādā parastā stilistikas plauktiņā. Tāpat, piemēram arī P. Vaska Sestais kvartets neiegulsies minimālisma gultiņā. Bet tādu šedevru visā mūzikas literatūrā ir ļoti maz.

Arī Bēthovena mūzikā Artemis pārliecināja ar īpaši pārdomāto dramaturģiju. Protams, par tās reālizācijas kvalitāti runāt lieki. Kaut arī pati koncepcija ar oriģinālīti neizcēlās, mūziķi spēja pārliecināt. Protams, ja to ierakstītu izdošanai, konkurence būtu milzīga, bet mūziķiem izdevās Bēthovena idejas aiznest klausītājiem, ļaujot pacelties pāri ikdienai.

Paldies Artemis mūziķiem un Latvijas Koncertiem. Tāds notikums ir unikāls jo sevišķi Latvijā, kur gan kvartetu literatūra, gan arī ansambla māksla ir visai neattīstīta (atkal banālajā salīdzinājumā ar kaimiņiem – Lietuvu un Igauniju!) Joprojām nav pilna laika ansambla un atsevišķi koncerti balstās tikai uz mūziķu entuziasmu, bet ar to kvalitātei nepietiek.

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Valdi Dombrovski apstiprina ES tirdzniecības komisāra amatā

Eiropas Parlamenta (EP) deputāti 7. oktobrī apstiprināja Eiropas Komisijas (EK) vicepriekšsēdi Valdi Dombrovski (*Jaunā Vienotība*) Eiropas Savienības (ES) tirdzniecības komisāra amatā. Tirdzniecības komisāra portfeļa piešķiršanu Dombrovskim EP apstiprināja ar 515 balsīm par, 110 balsīm pret un 70 deputātiem atturoties, infomēja EP preses sekretārs Latvijā Jānis Krastiņš.

Dombrovski pēc Eiropas Parlamenta (EP) balsojuma mikroblogošanas vietnē *Twitter* norādīja, ka viņš ir pagodināts un pateicīgs uzņemties tirdzniecības komisāra amata pienākumus: EP deputāte no Latvijas Inese Vaidere (*Jaunā Vienotība*) mikroblogošanas vietnē *Twitter* norādīja, ka Dombrovski apstiprināšana ES tirdzniecības komisāra amatā ir "liels sasniegums Latvijai".

Valdis Dombrovskis un Inese Vaidere

Vienlaikus Vaidere atzina, ka šis amats nozīmē arī lielu atbildību: EP plenārsēdē esam apstiprinājuši Valdi Dombrovski tirdzniecības komisāra amatā. Tas ir liels sasniegums Latvijai un ļoti liela atbildība – vadīt sarunas un slēgt tirdzniecības nolīgumus 27 ES dalībvalstu vārdā ar partneriem visā pasaulē. Novēlu Valdim izturību un enerģiju!

Diskusija par bēgļiem un patvēruma meklētājiem Latvijā

Saeimas priekšsēdes biedre, socioloģijas doktore Dagmāra Beitnere-Le Galla piedalījās diskusijā "Neizmantotais potenciāls = radikalizācija?", kas notika starptautiskā laikmetīgās mākslas festivāla *Survival Kit* ietvaros. Diskusijā viņa pārstāvēja konservatīvās vērtības un nostāju attiecībā uz bēgļiem un patvēruma meklētājiem.

Dagmāra Beitnere-Le Galla: "Piekritu, ka valstij ir jāsakārto esošā sistēma attiecībā uz patvēruma meklētājiem, taču diskusijas dalībniekus aicināju saprast, ka Latvijas valsts, veidojot savu migrācijas un patvēruma piešķiršanas politiku, ņem vērā sava demografiskā līdzsvara izjaukšanu padomju okupācijas rezultātā. Jāņem vērā arī fakts, ka mūsu tautas sociālajā atmiņā daudziem ir bijusi līdzīga pieredze kā kara bēgļiem un patvēruma meklētājiem Otrā pasaules kara izskaņā."

Lai pārrunātu smago situāciju Kalnu Karabahā, Dagmāra Beitnere-Le Galla 7. oktobrī, tikās ar Armēnijas vēstnieku Latvijā Tigranu Mkrčjanu. Vēstnieks informēja par pēdējiem notikumiem un Armēnijas puses redzējumu par konflikta detaļām. Viņš aicināja valstis, to skaitā Latviju, būt gatavam spert nākamos soļus iepretim rīcībai, kas nesaskan ar Minskas grupas (Francijas, ASV, Krievijas) lēmumiem. Vēstnieks lūdza asi nosodīt trešo pušu (Turcijas) tiešu iejaukšanos konfliktā. Izskanēja arī fakti par algotņu no Sirijas iesaisti konfliktā un vēl vairāki apgalvojumi, kas rada arvien lielākas bažas par konflikta nākotni.

Piedalās diskusijā par ES drošības izaicinājumiem

Aizsardzības ministrs Artis Pabriks piedalījās "Eiropas Liberālā foruma" tiešsaistes diskusijā "Jaunākie drošības izaicinājumi: Vai Eiropas Savienība tos var pārvarēt?" Diskusijā apsprieda starptautiskās sankcijas kā līdzekli draudu novēršanai, hibridā un informatīvā kara izpausmes, kā arī citus aktuālos drošības izaicinājumus Eiropā un citviet pasaulē.

Artis Pabriks

Kopā ar A. Pabriku diskusijā piedalījās Nīderlandes parlamenta deputāte Salima Belhaja, Vistulas universitātes Politikas zinātnes un administrācijas pētniecības institūta direktors Bartlomejs Novaks un Frīdriha Naumana Brīvības fonda projektu vadītājs Sebastians Vagts.

Grestes balvai izvirzīts LTV Ziņu dienests, mācītāja Losāne un kustības "Dzīvesbiedri" vadītājs

Pētera Grestes Baltijas Vārda brīvības balvai no Latvijas šogad izvirzīta Ilģuciema sieviešu cietuma kapelāne un mācītāja Rudīte Losāne, Latvijas Televīzijas (LTV) Ziņu dienests, kā arī cilvēktiesību aktivists, kustības "Dzīvesbiedri" vadītājs Kaspars Zālītis, informēja *SSE Rīga* Mediju studiju centra eksperte un Grestes balvas žūrijas pārstāve no Latvijas Vita Dreijere.

Balvu saņēmēji no visām trim Baltijas valstīm tiks paziņoti 15. oktobrī īpašā ceremonijā, kas notiks

Pēteris Greste

Stokholmas ekonomikas augstskolā Rīgā (SSE Rīga).

Pazīstamā latviešu izcelsmes Austrālijas žurnālista Pētera Grestes vārdā nodēvētā balva šogad tiks pasniegta trešo reizi, un tās mērķis ir godināt cilvēkus un organizācijas par īpašu devumu vārda brīvības stiprināšanā. Balvas patrona Pētera Grestes vadītā žūrija izvērtēja pieteiktos kandidātus un no katras Baltijas valsts izvirzīja trīs finālistus, kuri pretendēs uz apbalvojuma saņemšanu. Žūrijas izraudzītie nominanti no Igaunijas ir kaimiņvalsts prezidente Kersti Kaljulaida, pētnieciskie žurnālisti Katarīna Krjutškova un Koits Brinkmans, kā arī uzņēmuma *Ekspress Meedia* izdevumu žurnālists, kuņģi cīnās pret preses brīvības ierobežojumiem Igaunijas tiesās. Savukārt no Lietuvas izvirzīti žurnālisti Birute Davidonite un Dovidas Pancerovas, kā arī Elena Reimerite un timekļa portāls *LRT.lt*.

"Es esmu neiedomājami pateicīgs par pieteikumiem, ko šogad saņēmām Grestes Vārda brīvības balvai. Tie liecina, ka joprojām ir saglabājusies spēcīga izpratne par vārda brīvības nozīmi Baltijas valstīs – kopienās, kas joprojām skaidri atceras, kā ir bijis dzīvot bez tās. Kā pierāda vēsture, vārda brīvību nekad nevaram pieņemt par garantētu. Esmu lepus šī gada apbalvojumiem izvirzīt finālistus, kuņģi ir izrādījuši milzīgu drosmi un uzticēšanos šim mērķim," norāda žūrijas priekšsēdis Pēteris Greste. "Iepriecina, ka balvas finālistu vidū redzam dažādību – ir gan mediju pārstāvji, gan cilvēktiesību aktivisti un arīdžan politiķi. Jā, uzvarētājs no katras valsts būs tikai viens, bet šogad īpaši gribam godināt visus finālistus, kuņģi tik dažādos veidos ir līdzdarbojušies vārda brīvības stiprināšanā savās kopienās, "atzina Dreijere.

Covid-19 ierobežojumu dēļ 15. oktobrī paredzētā balvas pasniegšanas ceremonija notiks šaurākā lokā nekā ierasts, savukārt pats balvas patrons Greste, kā arī Lietuvas un Igaunijas nominanti ceremonijai pieslēgsies virtuāli.

Latviešu izcelsmes žurnālists Pēteris Greste pasaules mediju uzmanības degpunktā nonāca, kad, darot savu žurnālista darbu medijā *Al Jazeera*, Ēģiptē tika apcietināts un vairāk nekā gadu pavadīja cietumā Kairā.

Humānā palīdzība Latvijas ģimenēm un senioriem

9. oktobrī Nacionālo bruņoto spēku karavīri Rēzeknē nogādāja Vācijas un Zviedrijas nevalsts organizāciju sarūpēto humānās palīdzības sūtījumu, ko ar labdarības organizāciju starpniecību saņēms sociāli mazaizsargātie iedzīvotāji – trūcīgas, maznodrošinātas ģimenes un seniori. Humānās palīdzības sūtījums ietver pārtiku, apģērbu un apavus, ko Zemessardzes 3. Latgales brigāde nodod Latgales labdarības organizācijām izsniegšanai iedzīvotājiem, kuņģiem nepieciešams materiāls atbalsts. Vācijas un Zviedrijas nevalstisko organizāciju ziedotā pārtika, apģērbi un apavi jau ir sasnieguši arī Kurzemi,

SPILGTS CITĀTS

Par Covid-19 un maskām

Žurnālā *IR* komentētājs Aivars Ozoliņš raksta par valdības pasākumiem vīrusa izplatības ierobežošanā. Mūsu lasītāju ieskatam dažī fragmenti no raksta.

Vienmēr pirmie, vai augšā, vai apakšā, Latvijā vēl nupat bija vieni no zemākajiem Covid-19 saslimstības rādītājiem pasaulē. Bet nu esam pirmajā vietā Eiropā saslimstības pieauguma ziņā – 172% divās iepriekšējās nedēļās, kamēr citur Eiropā tie bija apmēram 14%. Septembra vidū 14 dienu kumulatīvais Covid-19 gadījumu skaits uz 100 tūkstošiem iedzīvotāju Latvijā bija vismazākais Eiropā – mazliet virs 4. Bet aizvadītajā nedēļā tas pārsniedza 31.

Ārkārtēji apstākļi prasa ārkārtēju rīcību. Taču valdības reakcija uz situācijas krasu pasliktināšanos izskatās pēc padošanās.

Ministru kabinets pirmdien sanāca uz ārkārtas sēdi un nolēma, ka sabiedriskajā transportā būs obligāti jālieto maskas. (...)

Ņemot vērā slimības straujo izplatīšanos, vajag jaunus ierobežojumus, arī maskas sabiedriskajā transportā. Taču valdības drudzāinā fiksēšanās uz maskām vien liecina par tveršanos pie ārišķībām reālas rīcības vietā.

Var tikai minēt, kāpēc valdības politiķiem tieši maskas šķiet labākais bezpalīdzības aizbildinājums. Iespējams, premjermministrs Krišjānis Kariņš iespējams no anglosakšu informātvīvas telpas, kuņģi sejas maskas ir koronavīrusa apkaņošanas ikonisks simbols, kaut gan nav pasargājušas ne Ameriku, ne Lielbritāniju.

Sejas aizsegē līdz šim Latvijā nebija bijis svarīgs vīrusa ierobežošanas elements. Kad 14. martā valdība izsludināja ārkārtējo situāciju, medicīniskās maskas vajadzēja tikai veikala apmeklēšanai cilvēkiem, kuņģi atgriezušies no vīrusa skartajām valstīm, "ja nav citu risinājumu". Kad ārkārtējā situācija 10. jūnijā beidzās, valdība, drošs paliek drošs, noteica prasību lietot sejas aizsegus sabiedriskajā transportā. Reti kuņģi to ievēroja, un jūnija beigās, kad valdība atcēla šo prasību, veselības ministre Ilze Viņķele paziņoja, ka vajadzēja to atcelt jau agrāk, lai neadevalvētu nozīmīgu "pretepidēmijas normu", pēc kuņģa tajā brīdī neesot bijis vajadzības.

Masku lietošana vai nelietošana nebija ietekmējusi saslimstības rādītājus. Toties sabiedrības atbalsts valdības līdz šim saprātīgajiem, ekspertu ieteikumos balstītajiem ierobežojumiem bija izšķiroši svarīgākais faktors koronavīrusa veiksmīgai savaldīšanai. (...)

Lielākie Covid-19 uzliesmojumi notiek darbvietās, sporta komandās un mācību iestādēs, skaidro epidemiologs Juris Perevoščikovs. Tur, kur vienuviet slēgtās telpās pulcējas daudz cilvēku.

Valdības atturēšanos ieviest jaunus ierobežojumus droši vien noteic arī sabiedrības noskaņojuma vērtējums. RSU nesen veiktā aptauja rāda, ka 12% vispār netic, ka šāds vīruss ir, 36% šaubās, vai ir. Ironiski, ka tas ir arī valdības līdzšinējās sekmīgās politikas rezultāts, ka slimība tieši skārusi tikai nelielu sabiedrības daļu, tāpēc vairs nebija jāiepērk griķi vairumā, lai glābtos individuāli, varējām palauties, ka mūs sargā valdības saprātīga rīcība.

No redakcijas. Ministru kabinets 9. oktobrī ārkārtas sēdē nolēma atcelt nedēļas nogalē plānoto *Rimi* Rīgas maratonu. Uzklusot teju visu valdības pārstāvju paustās bažas par Rīgas maratona rīkošanu laikā, kad valstī aug saslimstība ar Covid-19, *Rimi* Rīgas maratona direktors Aigars Nords ministriem skaidroja, ka Rīgas maratons iecerēts divas dienas un deviņās dažādās distancēs, turklāt visa pasākuma laikā netiksot pārkāpti valstī paredzētie noteikumi. Nords uzsvēra, ka maratona rīkotāji visu vasaru sadarbojās ar Veselības ministriju un Slimību kontroles un profilakses centru, lai nodrošinātu pasākumu bez inficēšanās riskiem. Tajā pašā laikā Nords atzina, ka pasākuma rīkotāji respektēs ikvienu lēmumu, kādu valdība pieņems. Ja valdība nolēmj par maratona atcelšanu, Nords aicināja ministrus ievērot tiesiskās paļāvības principu un, ņemot vērā, ka pasākums tiek atcelts pēdējā brīdī, valdībai būtu jāņem par kompensāciju pasākuma rīkotājiem.

Zemessardzes

1. Rīgas brigāde noslēgusi mācību "Namejs 2020" ietvaros izspēlētu Rīgas aizstāvēšanas operāciju. Pirms 101 gada Latvijas armijas uzdevumi bija līdzīgi – tikai viss notika pa istam un Rīgas pievārtē apturēt daudz spēcīgāka pretinieka uzbrukumu vajadzēja nevis CRVT un 155 mm pašgājējām haubicēm, bet bruņotajam vilcienam un bruņotajam auto. Portāls *Sargs.lv* pievienojas epizodei kaujās uz Jelgavas šosejas, kur latviešu vienības veselu dienu

pretojās vācu uzbrukumam, nodarot pretiniekam ievērojamus zaudējumus.

*Militāro mācību cikla "Namejs 2020" ietvaros Inčukalna novada Vangažos Mehanizētās kājnieku brigādes Artilērijas divizona karavīri veica līdz šim nebijušu vingrinājumu – kaujas šaušanu ar haubicēm no pozīcijām, kas atrodas ārpus Ādažu poligona teritorijas, savukārt lādiņi piezemējās mērķa zonā poligona iekšienē.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

LZA prezidents – Ivars Kalviņš

Jauniešvēlētā Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) prezidents Ivars Kalviņš darba pienākumus sāks pildīt 1. decembrī, aģentūru LETA informēja akadēmijā.

Ivars Kalviņš

8. oktobrī ar 136 balsīm no 186 par tās prezidentu ievēlēts Kalviņš. Tāpat LZA ārkārtas pilnsapulcē tika vēlēts Senāts, Senāta locekļi ar padomdevēja tiesībām un Uzraudzības padome.

Jauniešvēlētā Senāta locekļi ir LZA īstenie locekļi Maija Dambrova, Kristaps Jaudzems, Indriķis Muižnieks, Māris Turks, Jānis Grundspenķis, Donats Erts, Jānis Spīgulis, Andris Ozols, Bruno Andersons, Tālis Gaitnieks, Izaks Rašals, Ilga Jansone, Dace Markus un Maija Kūle. Par Senāta locekļiem ar padomdevēja tiesībām ievēlēti LZA korespondētājlocekļi Aivars Bērziņš un Tatjana Koķe. Savukārt jaunievēlētā Uzraudzības padomē ievēlēti Ringolds Balodis, Juris Dehtjars, Edīte Kaufmane, Juris Krūmiņš, Nikolajs Šjakste un Aivars Žūriņš.

Latviskas pusdienas Sidnejas latviešu draudzē

4. oktobrī, pēc kārtējā dievkalpojuma, dievlūdžēji pulcējās uz pusdienām draudzes namā. Katram tika pasniegti cisiņi un skābi kaposi, un mācītāja Kolvina cep tā rupjmaize. Saldajam ēdienam bija Karinas Baumanes sagatavotā debess manna, un pie kafijas Lindas Makferonas ceptā citronkūka. Tie, kas vēlējas, arī baudīja glāzi vīna.

Latviskas pusdienas Sidnejas latviešu draudzē // Foto: Kolvins Makferons

Par pusdienu laiku uz lielā ekrāna mācītājs rādīja fragmentus no Latvijas Dziesmu svētkiem. Visiem ļoti patika redzēt un klausīties lielo, vareno kori. Viens laimīgs dalībnieks aizgāja mājās ar laimīgu piedalīšanos izlozē (*lucky door prize*), ko bija ziedojuši Anda Medne. Ievērojot visus ierobežojumus, sakarā ar *Covid-19* noteikumiem, varēja baudīt ļoti sirsniņu, latvisku pēcpusdienu savā skaistajā draudzes namā. (Pēc laikraksta *Latvietis*)

Saikne ar Latviju turpinās arī vīrusa pandēmijas laikā

Liels prieks, ka brīvprātīgo īstenotajās aktivitātēs "Radošās darb-

nīcas", kas tiek organizētas bērniem, kuŗi ārstējas Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā Rīgā, ar moderno tehnoloģiju palīdzību iesaistās arī bērni, kas dzīvo tālu aiz Latvijas robežām.

Gandarījums, ka tematiskos uzdevumus par Latvijas mežos sastopamajiem dzīvniekiem, kuŗus slimnīcas pacientiem sagatavoja Latvijas Nacionālā Dabas mūzeja speciālisti, ar moderno tehnoloģiju palīdzību un aizrautību pilda arī latviešu kopienas jaunā paaudze Austrālijā. (Pēc *latviesi.com*)

Lietuvas Seima vēlēšanās balsojuši 47,6% vēlētajū

Lietuvā notikušajā Seima vēlēšanu pirmajā kārtā piedalījušies 47,6% balsstiesīgo valsts iedzīvotāju – par trim procentpunktiem mazāk nekā iepriekšējās parlamenta vēlēšanās pirms četriem gadiem. Iepriekšējā balsošanā savu gribu šoreiz pauduši 11,64% vēlētajū, 11. oktobrī Lietuvā balsojuši vēl 35,52% vēlētajū, bet, ierēķinot arī ārvalstīs balsojušos Lietuvas pilsoņus – 35,9%, liecina Centrālās vēlēšanu komisijas (CVK) informācija, kas publicēta pēc vēlēšanu iecirkņu slēgšanas. Pie balsošanas urnām saskaņā ar CVK datiem šoreiz bija tiesīgi doties 2 449 683 cilvēki – gandrīz par 55 000 mazāk nekā pirms četriem gadiem. Lietuvas Seimā jāievēlē 141 deputāts, 70 deputātus ievēlē daudzmandātu apgabala pēc partiju sarakstiem, bet 71 – vienmandāta apgabals.

Ziņas īsumā

* Ņemot vērā *Covid-19* straujo izplatību, valdība lēmusi stingrāk ierobežot cilvēku pulcēšanos, iekšējās lūgums pulcēties līdz 500, bet ārtelpās – līdz 1000 cilvēkiem. Ierobežojumi stājas spēkā 10. oktobrī.

* Pēc pašvaldības SIA "Rīgas satiksmē" pieteikuma Rīgas rajona tiesā ir ierosināta lieta pret bijušajiem uzņēmuma valdes locekļiem par 1,3 miljonu eiro piedziņu. Prasība celta pret bijušajiem valdes locekļiem, kuŗi uzņēmuma valdē darbojušies laika periodā no 2010. gada līdz 2018. gada decembrim. Prasības pamats ir saistīts ar 16 fiktīvu konsultantu nodarbināšanu. Linda Ozola: "Zinu, ka šī nebūs pēdējā prasība!"

* **Vēlēšanu kampaņu izmaksas** Rīgas domes vēlēšanās bijušas krietni lielākas nekā līdz šim publiski izskanējās, ziņo Latvijas Televīzijas raidījums *de facto*. Tā secināms, no partiju vēlēšanu izdevumu deklarācijām, kas iesniegtas Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam (KNAB). Iepriekš nosauktās summas bija par reklāmu izvietojumu, kam kopumā tērēts ap 1,3 miljoniem eiro. Tomēr partijām bijuši arī citi tēriņi. Kopējie izdevumi pārsniedz 2,2 miljonus eiro.

* Saeimas Eiropas lietu komisijas deputāti 7. oktobrī, atkārtoti

uzsvēra nepieciešamību respektēt un ievērot tos lēmumus, kas jau iepriekš ir pieņemti migrācijas un patvēruma politikas kontekstā. Deputāti iepazīnās ar Eiropas Komisijas (EK) izstrādāto priekšlikumu pakotni par jauno Migrācijas un patvēruma pakto, kā arī Iekšlietu ministrijas izstrādāto nacionālo pozīciju, gatavojoties oktobrī plānotajai Eiropas Savienības iekšlietu ministru neformālajai padomei.

* 7. oktobrī Jaunie konservatīvie tikās ar vadošo lauksaimniecības organizāciju pārstāvjiem, lai vienos par turpmākajiem soļiem stratēģijas "No lauka līdz galdam" ieviešanu nacionālajā likumdošanā. Stratēģija paredz pesticīdu samazināšanu lauksaimniecībā un antibiotiku samazināšanu lopkopībā, kā arī bioloģiski sertificēto platību palielināšanu.

* 8. oktobrī, tieslietu ministrs Jānis Bordāns ar Latvijas Bāriņtiesu darbinieku asociācijas valdi apsprieda turpmāko rīcības plānu, lai praktiski atbalstītu turpmāko bāriņtiesu efektīvu darbību saistībā ar gaidāmo administratīvi teritoriālo reformu.

* Izglītības un zinātnes ministre Ilga Šuplinska: Izglītības attīstības pamatnostādnes nākamajiem 7 gadiem respektē mūsu lielāko bagātību – cilvēku! Izglītības attīstības pamatnostādņu izstrādē Latvija vadījusies pēc OECD ekspertu ieteikumiem. Nākamajiem septiņiem gadiem ir noteikts izglītības attīstības virsmērķis – nodrošināt kvalitatīvas izglītības iespējas visiem Latvijas iedzīvotājiem, lai veicinātu viņu potenciāla attīstību un īstenošanu visa mūža garumā un lai veidotu viņu spēju mainīties un atbildīgi vadīt pastāvīgas pārmaiņas sabiedrībā un tautsaimniecībā.

* **Digitālo tehnoloģiju izmantošana sporta skolās paver ceļu uz izcilību.** *YoPlayDo* dibinātājs Andris Kaušelis izveidojis bērnu futbola platformu spēlētāju datu un statistikas uzskaitē. Balstoties uz datu vēsturi, tā dod iespēju treneriem novērtēt spēlētāju progresu un attīstības līmeni. Izglītības un zinātnes ministre Ilga Šuplinska uzskata, ka šo piemēru var pārņemt arī citās nozarēs.

* **Tirgus diena** Kārsavā ir katra mēneša trešajā svētdienā, kad tirgum un tirgošanās baudām tiek nodota visa Telegrafa iela, tā ir vismaz kilometru gaŗa un tirgoties drīkst arī pieguļošajās šķērsiņās. Vietas tiek aizņemtas jau iepriekšējā vakarā, iezīmētas ar stabiņiem vai arī tās vienkārši jau sen ir zināmas regulārajiem tirgotājiem un "svešie" nu tā vienkārši netiek pie labākajām vietām.

Pēterā Čaikovska operas "Piķa dāma" izrāde

Operas "Piķa dāma" izrāde

VĒSTNICĪBU ZIŅAS

BALTKRIEVIJA. ES vēstnieki Minskā solidarizējās ar Lietuvas un Polijas vēstniecībām.

ES delegācijas Minskā paziņojums 2020. gada 6. oktobrī

Eiropas Savienība balstās uz solidaritāti. Globāli Eiropas Savienība pauz vienotu nostāju. Vēstnieki pauz savu nožēlu par Baltkrievijas iestāžu prasību ievērojami samazināt Polijas un Lietuvas diplomātisko klātbūtni Minskā un vērtē to kā neproduktīvu. Lietuva un Polija ir spiestas atsaukt savus vēstniekus uz konsultācijām. Šādi mēģinājumi vērsties pret atsevišķām dalībvalstīm nevajinās mūsu vienotību. Visas ES dalībvalstis aicina Baltkrievijas iestādes izbeigt vardarbību un represijas, atbrīvojot visus aizturētos miermīļos protestētājus un politiskos ieslodzītos, cienīt plašsaziņas līdzekļu brīvību un pilsonisko sabiedrību un sākt iekļaujošu nacionālo dialogu, lai nodrošinātu Baltkrievijas suverēnu, neatkarīgu, demokrātisku un pārtikušu nākotni.

NĪDERLANDE. Latvijas vēstniece Nīderlandē Aiga Liepiņa reģionālā vizītē apmeklēja Brabantas provinci. Vizītes noslēgumā vēstniece Aiga Liepiņa viesojās Limburgas provinces pilsētā Vērtā, kur oficiāli tika atklāts Latvijas goda konsulāts Limburgas un Brabantas provincēs. Goda konsulāts pilda savas funkcijas jau kopš 2020. gada marta, tomēr *Covid-19* pandēmijas radīto ierobežojumu dēļ oficiālā atklāšana tika atlikta uz vēlāku laiku. Vēstniece izteica pateicību goda konsulam Emīlam Brušinskim par līdzšinējo aktīvo darbu, sniedzot atbalstu Latvijas vēstniecībai un LIAA pārstāvētajai, veicinot Latvijas un Nīderlandes sadarbību. Tikšanās laikā tika pārrunāti vairāki jauni sadarbības projekti, arī vēstniecības vizīte Māstrihtā tuvākā nākotnē.

11. oktobrī bija veltīta leģendārā tenora Kārļa Zariņa 90. jubilejas atcerei. 11. oktobrī notika arī vairākas debijas – Līzas lomu pirmo reizi dziedāja Tatjana Trenogina, Hermaņa lomu – Andris Ludvigs, Polinas lomu – Laura Grecka, Priļeņas lomu – Marlēna Keine un Tomska lomu – Richards Mačanovskis.

Savukārt 13. oktobra izrādē Hermaņa lomā debitēja Artjoms Safronovs. Pie diriģenta pulst "Piķa dāmas" izrādēs pirmo reizi stājās Normunds Vaicis. Pēterā Čaikovska operas "Piķa dāma" iestudējums atjaunojuma pirmizrādē piedzīvoja šī gada februārī, godinot režisoru Andreju Žagaru. Kopā ar viņu iestudējuma radošajā komandā strādāja scenogrāfs Aleksandrs Orlovs, kostīmu māksliniece Kristīne Pasternaka, choreografe Elita Bukovska un gaismu mākslinieks Glebs Fiļštin-skis, savukārt atjaunojuma režisors ir Juris Žagars.

Izskan Somugru dienas 2020

Jau septiņus gadus pēc kārtas (šogad 3. un 4. oktobrī) Rīgas Latviešu biedrības Folkloras komisija sadarbībā ar asociāciju *Fenno-Ugria* (Igaunija) un somugru tautu valstu (Igaunijas, Somijas, Ungārijas) vēstniecībām organizēja Somugru dienas Latvijā – lieliskus svētkus, kas dod iespēju iepazīt un atrast kopīgo, līdzīgo, atšķirīgo un pārsteidzošo somugru tautu un latviešu kultūrā, kā arī būt līdzdalīgiem interaktīvās norisēs.

Svētkus ar uzrunām apsveica RLB Valdes locekle Skaidrīte Namova, Igaunijas Republikas ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks Latvijā Arti Hilpuss (*Arti Hilpus*), Somijas Republikas ārkārtējais un pilnvarotais vēstniece Latvijā Rita Korpivāra (*Riitta Korpivaara*), Ungārijas ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks Latvijā Ferencs Bāņai (*Bányai Ferenc*), asociācijas Fenno – Ugria direktore Vija Kadi Raudalainena (*Vīia-Kadi Rauda-*

lainen) un RLB Folkloras komisijas vadītāja Margita Poriete. Īpašo apstākļu dēļ daudzi dalībnieki nevarēja svētkos piedalīties klātienē, tādēļ vairākas sarīkojuma norises bija vērojamas uz ekrāna – gan video, gan tiešsaistē. Svētku pirmajā dienā Rīgas Latviešu biedrības Zelta zālē apmeklētāji uzzināja, kā somugru tautu mūzikā iedzīvojušies samērā jaunie brīvo mēlīšu aerofona tipa instrumenti (piemēram, ermoņika, bajāns, garmoška, akordeons u.c.), kā tos būvē un kādā veidā spēlē. Starp citu, tie ir ļoti populāri un vieni no vadošajiem instrumentiem tradicionālo deju sarīkojumos Somugru dienu galvenajā sadarbības partnervalstī – Igaunijā. Īpašu emocionālu pacēlumu svētku dalībniekos izraisīja ermoņiku, akordeonu un bajānu spēle labu mūzikantu sniegtā – klātbūtnē priedēja Latvijā dzīvojošais somu muzikants Marko Ojala, bet mūziķi no Igaunijas un Ungārijas savus priekšnesumus bija atsūtījuši video.

Somugru dienas turpinājās arī svētdien (4. oktobrī) Salacgrīvas novada Liepupes pagasta Birzgailos sadarbībā ar biedrību Metsepoles Līvu kultūras centrs (priekšsēdis Jānis Atis Krūmiņš) un zemnieku saimniecības Vīganti atbalstu. Šeit sarīkojumā piedalījās vīru kopa *Vilki*, kapela *Ieviņa* un dalībnieki no Rīgas – lībiešu dziesmu ansambļa *Līvlist* un RLB Folkloras komisijas.

Ziņas sakopojis P. Karlsons

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas Kultūras ministrijas

LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS
GORDONS

“Oktobrēni” – tas bija padomju bērnu indoktrinācijas pirmais posms. Kaut gan boļševiku apvērsums Petrogradā notika 1917. gada 7. novembrī, pēc “vecā stila” tas bija 25. oktobris, un tā nu pasaules vēsturē ienāca jēdziens “Oktobra revolūcija”. Šis apvērsums bija pārsteigums, un tā sekas bija globālas un drausmīgas.

Bet te ir runa par mīklatu jēdzienu, kas saistīts ar vēlēšanu specifiku Savienotajās Valstīs: “The October surprise” (oktobra pārsteigums). ASV prezidenta vēlēšanām jānotiek ik pa četriem gadiem “novembra pirmās nedēļas otrdienā”, t.i. šogad 3. novembrī. Un ne vienu reizi vien oktobrī – vēlēšanu kampaņas pašā karstumā – negaidīti gadījās kaut kas tāds, kas radīja apjukumu un

varēja mainīt konkurentu izredzes.

2016. gadā tāds pārsteigums “uzpeldēja” 7. oktobrī, kad nez no kurienes kļuva zināms, ka pirms vairākiem gadiem Donalds Tramps saunā ar draugiem bija plātījies: “Kad tu esi zvaigzne, viņas ļauj tev to drīt. Tad tu vari darīt visu ko – grābt aiz “pussy” (latviskot neņemot). Vari darīt visu”. Šoks bija pamatīgs. Bijusi ASV valsts sekretāre Kondoliza Raisa pat ieteica Trampam noņemt savu kandidatūru prezidenta amatam no republikāņu partijas. Tomēr Trampam, kā zināms, “tas” pagāja secen. Daudzi viņa piekritēji acīmredzot nosprieda, ka dūšīgs vīrišķis var sev to atļauties.

Taču šoreiz “oktobra pārstei-

gums” patiešām bija kā bumbas sprādziens: 2. oktobrī kļuva zināms, ka Tramps inficējies ar koronavīrusu! Seniors (74 gadi), diezgan brangs – palielināta riska grupa. Un ja nu? Šausmīgi pat iedomāties!

Vainīgs bija Tramps pats: pandēmijas sākumā viņš nicinoši vīpsnāja par šo “gripas paveidu”, un pat tad, kad Amerikā no vīrusa mirušo skaits sniedzas simt tūkstošos, viņš bez maskas organizēja pasākumus, kuŗos piedalījās simtiem viesu – bez kādas distances, ignorējot priekšrakstus. Tad nav ko brīnīties, ka inficējās vairums viņa palīgu Baltajā namā, ne maz jau nerunājot par viņa dzīvesbiedri – Pirmo lēdiju.

Trampu uz divarpus dienām pārveda uz tuvējo kaŗa hospitāli

“Oktobra pārsteigums”

un tad atļāva turpināt ārstēšanu pie sevis Baltajā namā, var teikt – “mājas slimnīcā”.

Skaidrs, ka ap šo visu augstāko pacientu lēkāja (piedodiet) Amerikas labākie ārsti, viņam deva visdaŗādākos preparātus, tostarp tādu, kas vēl skaitījās izmēģinājuma stadijā. Kad top šis rindiņas, šķiet, ka viņa dzīvībai nekas nedraud, bet ir jāuzmanās – ko viņš iedomā darīt, rautin raujas vēl un vēl uzstāties, runāt mītiņos. “Viņš ir traks,” nosprieda Nensija Pelosi – ASV kongresa pārstāvju palātas priekšsēde (no demokrātu partijas) un ierosināja “iedibināt” Konstitūcijas 25. labojumu (amendment), kas ļauj atstādināt prezidentu, kad viņš nav spējīgs pildīt savus pienākumus.

Var simpatizēt Trampam, var viņu pagalam neieredzēt, bet viņa prezidentūras četros gados apstiprinājās atziņa, ka viņš ir impulsīvs, neapbrīnāms un untumains. Labi, ka ir vēl gudri un apdomīgi vīri, kas lūko “iztaisnot” viņa likločus, piemēram, valsts sekretārs Maiks Pompeo un prezidenta znots Dzhareds Kušners.

3. novembrī, neatkarīgi no iznākuma, Amerikā var uzliesmot nekārtības, sprieŗ vērotāji. Aptaujās Džo Baidens apsteidz Trampu, un, ja par viņu nodoto balsu skaits būs pietiekami “manāms”, viņš var vinnēt. Taču 2016.gada pieredze rāda, ka izšķirošs varētu būt vairāku ASV pavalstu t.s. elektoru kolleŗiju locekļu balsis.

Līdz vēlēšanu dienai var vēl daudz kas notikt.

JURIS
LORENCIS

Ar nepacietību Latvija un Rīga gaida lielo “megaprojektu” – jauno *Rail Baltica* dzelzceļa magistrali. Tā būtiski izmainīs gan satiksmes iespējas, savienojot Latviju ar Rietumeiropu, gan vizuāli pārveidos pašreiz nolaiesto dzelzceļa stacijas un Centrālirgus apkārtni. Projektā investēta nauda, ap sešiem miljārdiem eiro, būtiski sildīs Baltijas valstu ekonomiku. Vienlaikus rīdzinieku, patiesībā daudzu Latvijas iedzīvotāju uzmanību pēdējā laikā piesaistījuši vairāki būvniecības projekti, kuŗu izmaksas ne tuvu nav salīdzināmas ar *Rail Baltica*. It kā labi iecerēti, tie tomēr izsaukuši visai pretrunīgu sabiedrības reakciju. Viens no tādiem – jaunā koncertzāle. Tā plānota pašā Rīgas centrā, blakus Kronvalda parkam, Elizabetes ielā Nr. 2. Tātad vietā, kur patlaban atrodas Pasaules tirdzniecības centrs, bet līdz 1991. gada augusta pučam – Latvijas PSR kompartijas galvenais birojs. 16. jūnijā valdība sēdē tika lemts, ka šī valstij piederošā būve jānojauc un tās vietā jāuzceļ moderna koncertzāle. Iespējamās izmaksas – ap 100 miljoni eiro. Argumenti – izcila vieta, savukārt Pasaules tirdzniecības centra ēka esot “morāli un fiziski novecojusi”. Adrese patiešām ir lieliska. Viena no skaistākajām, sakoptākajām Rīgas vietām, “klusais centrs”. Bet ir viens “bet” – te nav kur novietot auto! Pat pazemes garāžas būvniecība neko neatrisinātu, turklāt lielu koncertu laikā pilsētas centrā iestātnes satiksmes kolaps. Tā nu ir iznācis, ka visa Rīga no Daugavas līdz pat Grīziņkalnam uzbūvēta laikā, kad automašīnu vēl nebija. Ko 21. gadsimtā darīt ar 18. un 19. gadsimtos veidotu pilsētvidi – tā ir

daudzu Eiropas pilsētu problēma, un Rīga te nav nekāds izņēmums. Tāpat neiztur kritiku apgalvojums par ēkas “fizisko nolietojumu”. Nesen veiktā ekspertīze liecina, ka tās stāvoklis ir apmierinošs (kopējais nolietojums ir vien 40%), ēka ir droša izmantošanai. Netieši to apliecina fakts, ka ilgu laiku šeit atradās Izraēlas vēstniecība. Arī sabiedrība nav sajūsmā par vietas izvēli. Kā liecina aptaujas, koncertzāles būvniecību Kronvalda parkā atbalsta vien 18% rīdzinieku, neatbalsta – 61%. Turklāt tuvu Rīgas centram ir desmitiem degradētu rajonu, kuŗu apbūve un sakopšana būtiski uzlabotu pilsētas vidi.

Nākamais piemērs – jaunā Valsts drošības dienesta ēka. Vajadzīga, nepieciešama lieta. Projekta iespējamās izmaksas tiek turētas noslēpumā. Medijos gan parādījušās ziņas, ka tie varētu būt ap 50 miljoniem eiro. Bet atkal daudzos neizpratni rada būvniecības vietas izvēle – bijušā velotreka “Marss” teritorijā Rīgā, Brīvības gatvē Nr. 207. Tē aug simtgadīgi koki, tāpēc saprotams, ka apkārtnes iedzīvotāji šajā vietā vēlas (tika savākti vairāk nekā 10 000 paraksti!) redzēt parku. Viņu arguments – bijušās rūpnīcas VEF industriālajā apkaimē ir maz zaļumu. Pret būvniecības ieceri uzstājas arī tieslietu ministrs, Jaunās konservatīvās partijas vadītājs Jānis Bordāns. Viņa argumentācija: “Mums šobrīd ir daudz drošības dienestu, un, ja katrs gribēs būvēt savu ēku par milzīgiem līdzekļiem, tad tikai apstiprināsies Jaunās konservatīvās partijas deklarētais, ka drošības dienestu apvienošana ir ļoti steidzams uzdevums. Drošības dienestu daudzums nav

mūs novedis pie to efektivitātes.” Diemžēl nu jau koki ir nozāģēti, turklāt tas notika 31. augustā, tātad tieši nākamajā darba dienā pēc Rīgas Domes ārkārtas vēlēšanām. Balsis nodotas, par reitingiem var nedomāt, uz priekšu!

Diskusijas radījusi arī ziņa par iespējamo jaunas sabiedrisko mediju (tātad Latvijas Televīzijas un Radio) ēkas celtniecību. Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome uzskata, ka šim mērķim jāizmanto fināncējums no Eiropas Savienības ekonomikas atveseļošanas programmas, kas paredzēta Covid-19 pandēmijas seku pārvarēšanai. Aptuvenās celtniecības izmaksas – 57 miljoni eiro. Bet dzīve ir paradoksu pilna. Tieši Covid-19 pandēmija, kuŗas dēļ pēkšņi pavērusies iespēja celt jauno mediju pili, rada daudz neskaidrību gan par iecerētās ēkas projektu, gan par tās iekšējo saturu. Kādu māju būvēt? Milzīgas atklāto biroju telpas ar simboliskām starpsienām starp darba vietām, kur vīruss var netraucēti izplatīties? Jeb par paraugu izvēlēties tradicionālās biroju ēkas, augstceltnes ar neskaitāmām mazām istabām? Trešā iespēja – uzcelt kaut ko pavisam nelielu. To varētu nosaukt par teritoriju, kur attālināti strādājošie cilvēki ik pa brīdim satiekas, ievērojot darba vajadzības un operatīvo epidemioloģisko situāciju. Turklāt tehnoloģijas nemitīgi attīstās, tās ļauj vienā istabā iekārtot radio studiju, bet vidētālrunis jau kļuvis par mobilo televīzijas staciju. Tomēr pats būtiskākais jautājums – kādam jābūt Latvijas sabiedriskajam medijam? Vēl pat nav izstrādāts plāns Latvijas Radio un Latvijas Televīzijas apvienoša-

nai, bet mēs jau esam gatavi būvēt jaunu māju!

Neviens jau nav pret jaunas koncertzāles, Drošības dienesta ēkas vai sabiedrisko mediju nama celtniecību. Neizpratni un rūgtumu rada tas, ka iztrūkst dialoga, netiek uzklauts sabiedrības viedoklis, ka politiķi un ierēdņi nespēj pamatot savas ieceres. Vēl vairāk – dažkārt pat necenšas to darīt.

Un tagad par kādu pavisam jaunu iniciatīvu, kas daļā sabiedrības izraisīja jautrību. Šoreiz gan lieta grozās ap virtuālu lietu – Latvijas tēlu pasaulē. Ekonomikas ministrs Jānis Vitenbergs atzinis, ka patlaban pastāvot vairāki savstarpēji nesaistīti Latvijas zīmoli, kas radot neviennozīmīgu priekšstatu par mūsu valsti. Tagad šajā lietā beidzot tikšot ieviesta kārtība. Turpmāk vienotā valsts tēla stratēģijas izstrādi koordinēsot Latvijas Investīciju attīstības aģentūra, pozicionējot Latviju kā radošuma lielvalsti. Paredzams, ka tuvākajos trīs gados šim projektam

tērēs četrus miljonus eiro. Nu ko, lai veicas! Vienīgi vietā būtu atgādināt, ka pārdot pasaulei tik abstraktu lietu kā “radošums” nav tas vieglākais uzdevums. Iespējams, vēlmju domāšana ir radījusi iedomu tēlu. Mēs gribam, lai pasaule mūs redz kā radošu zemi! Bet tagad uz brīdi iedomāsimies, ka ir kāda valsts X, kas sevi prezentē kā “radošuma lielvalsti”. Ko mums, latviešiem, tas izteiktu? Neko daudz. Kuŗu tūristu atvilinās doma, ka viņš var ceļot uz radošu vietu? Daŗus, bet ne daudzus. Kuŗš investors ieguldīs naudu, vadoties no abstraktiem “radošas vides” solījumiem? Viņiem interesē politiska stabilitāte, prognozējama nodokļu politika, minimāla birokratija, godīga biznesa vide un iespēja gūt peļņu. Tad jau daudz aktuālāk skan patreizējais Latvijas tūrisma sauklis “Best enjoyed slowly” jeb “Izbaudi lēnām”. It īpaši šajā Covid-19 laikā, kad cilvēki meklē nevis radošu kņadu, bet gan mieru, klusumu un drošību.

ZIŅAS	BIZNESA PORTĀLS NOZARE.LV	ARHĪVS	APSKATI
PR SERVICE	MEDIJU MONITORINGS	TULKOJUMI	FOTO UN VIDEO

LETA
 nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502
 marketing@leta.lv
 +371 – 672 225 09
 www.leta.lv

SALLIJA
BENFELDE

Kopš Baltkrievijas prezidenta vēlēšanām 9. augustā protesti turpinās joprojām. Darbdienās notiek studentu, sieviešu, medicīnas darbinieku, sportistu un citu sabiedrības grupu pārstāvju piketi, sestdienās notiek lielākoties dažādi sieviešu solidaritātes gājieni, bet svētdienās protestos piedalās desmitiem, Baltkrievijas galvaspilsētā Minskā pat simtiem tūkstošu protestētāju miermīlīgie gājieni. Turklāt protesti nerimst arī citās Baltkrievijas pilsētās. Milicijas, speciālo OMON vienību un VDK privātā apgērbā un maskās tērptu kaujinieku vardarbība pret protestētājiem pieaug ar katru nedēļu. Aizvien biežāk tiek pielietoti steki, daudzi tiek aizturēti. Pagājušās nedēļas nogalē atkal pret protestētājiem tika izmantoti ūdensmetēji un trokšņa granātas, cilvēki tika nežēlīgi sisti un spārdīti. Svētdien pret protestētājiem tika izmantota arī asaru gāze, tika aizturēti vairāk nekā simt divdesmit cilvēki. Minskā bruņotajiem vīriem daļēji izdevās cilvēkus izkļaudēt, jo daudzas ielas tika bloķētas, neļaujot protestētājiem vienoties vienā kopīgā gājienā. Vēl pirms gājiena tika aizturēti 30 žurnālisti. Pirmdien Minskā atsevišķā protesta gājienā devās pensionāri, vēlāk, atbalstot viņus, pievienojās mediķi, kāds zemnieks bija atvedis ziedus, ar kuriem pensionāri meta kaujiniekiem maskās un speciālajā bruņojumā, kuŗi mēģināja gājienu apturēt. Kad mediķus sāka aizturēt un pensionāri viņus aizstāvēja, tika lietota asaru

gāze, atskanēja šāvieni troksnis un bija redzami spilgti uzliesmējumi. Jāpiebilst arī, ka Baltkrievijā, tāpat kā citur pasaulē, plosās Covid-19, daudzi protesta gājienos dodas maskās, bet diktators Lukašenko ir paziņojis, ka protesta gājienos maskas lietot ir aizliegts, kamēr visa veida kaujinieki un milicija, protams, ielās dodas tikai maskās. Lukašenko savu nostāju neslēpj – ja viņi grib, tad lai slimu un mirst, bet nekādas maskas nebūs, un mēs viņiem nepalīdzēsim.

Tikmēr Lukašenko runā par grozījumiem Konstitūcijā, ir devies uz tikšanos pie apcietinātajiem, tēlojot vēlmi sākt dialogu un ieklausīties viņu priekšlikumos. Uz tikšanos ar diktatoru tika atvests arī Svetlanas Tichanovskas vīrs, kuŗš jau četrus mēnešus atrodas ieslodzījumā, jo tika arestēts pēc paziņojuma, ka kandidēs prezidenta vēlēšanās. Kā zināms, pēc vīra aresta kandidēt nolēma viņa sieva, Svetlana Tichanovska, kuŗa vēlēšanās faktiski arī uzvarēja un kuŗa vēlāk tika piespiedu

Baltkrievija: protesti turpinās, vardarbība pret cilvēkiem pieaug

kārtā izvesta no valsts un šobrīd kopā ar bērniem dzīvo Lietuvā. Pēc tikšanās ar ieslodzītajiem un "dialoga" ar viņiem Lukašenko atļāva Sergejam Tichanovskim piezvanīt sievai – tā bija pirmā reize kopš apcietināšanas, kad apcietinātajam tika atļauts sarunāties ar kādu no tuviniekiem. Protams, saruna notika stingrā uzraudzībā, par to vēstīja visi diktatoram pakļautie mediji kā par īpašu notikumu, kas liecina par diktatora labajiem nolūkiem un rūpēm par tautu. Kā nīrgāšanās izskanēja arī ziņa, ka pēc tikšanās ar diktatoru izpaudusies Lukašenko labā griba un rūpes, jo ieslodzītajiem atļauts nomazgāties pirti.

Tajā pašā laikā advokātiem, kuŗi aizstāv apcietinātos viedokļu līderus, tiek atņemtas licences, vairāki ir apcietināti un viņiem tiek izvirzītas smagas apsūdzības.

Savukārt tiem protestos aizturētajiem, kuŗiem ir advokāti, tiek piespriesti bargāki sodi, jo oficiālā nostāja ir tādas, ka tikai noziedzniekiem, kuŗi plāno pārkāpt likumu, esot advokāti.

Daudziem nākas aiziet no darba – piemēram, Minskas traktoru rūpnīcas streiku komitejas vadītājam un Koordinācijas padomes Prezidija pārstāvim Sergejam Dilevskim vispirms tika piespriests desmit diennakšu arests, tad vēl piecpadsmit, bet pēc tam viņam lika izvēlēties: vai nu viņš uzrakstīs atļūgumu, vai no darba tiks atlaisti viņa vecāki, kuŗi arī strādā šajā rūpnīcā. Dilevskis, protams, uzrakstīja atļūgumu.

Eksperti Lukašenko tikšanos ar ieslodzītajiem, runas par Konstitūciju vērtē kā laika vilkšanu gaŗumā, mēģinājumu sašķelt opozīciju, daļu opozīcijas noskaņot par labu sev un arī kā bezjēdzīgu

pasākumu.

Savukārt Svetlana Tichanovska jau tikusies ar gandrīz visu Eiropas Savienības (ES) valstu vadītājiem un arī ar parlamentu pārstāvjiem, ES ārlietu ministri vienojušies papildināt pret Baltkrievijas režīmu noteikto sankciju sarakstu un iekļaut tajā arī Aleksandru Lukašenko. Divus mēnešus Eiropa vilcinājās sarakstā iekļaut pašu Lukašenko, cerot, ka viņš būs atvērts dialogam. Bet tagad, ņemot vērā gan to, ka situācija eskalējas, gan to, ka nekādi signāli no Lukašenko par vēlmi iesaistīties dialogā nav saņemti, viņš arī tiks iekļauts sankciju sarakstā – tas nozīmē aizliegumu iebraukt ES un bankas aktīvu iesaldēšanu.

Kopumā, vērtējot Baltkrievijā notiekošo, jāteic, ka ir iestājies pata situācija kā šachā, kad neviens nevar uzvarēt, bet negrib arī zaudēt. Eksperti uzskata, ka diktatoram Lukašenko pie varas izdosies noturēties, kamēr pietiks naudas, lai maksātu milicijai, OMON un citām specvienībām. Kā zināms, Putins ir apsolījis Lukašenko 1,5 miljardu dolaru aizdevumu, un nupat ir izskanējusi ziņa, ka Krievija ir sagatavojusi pirmos 500 miljonus dolaru pārskaitījumu. Jebkuŗā gadījumā diktators pie varas var noturēties tikai ar Krievijas atbalstu un palīdzību, tāpat nav arī zināms, ko Krievija atbalstam ir gatava darīt. Tādēļ joprojām spriedze reģionā saglabājas, un jāatceras par NATO nozīmi un Baltijas valstu drošību.

MĒNEŠA PRIEKŠMETS OKTOBRĪ

Atstājot mājas Otrā pasaules kara beigās

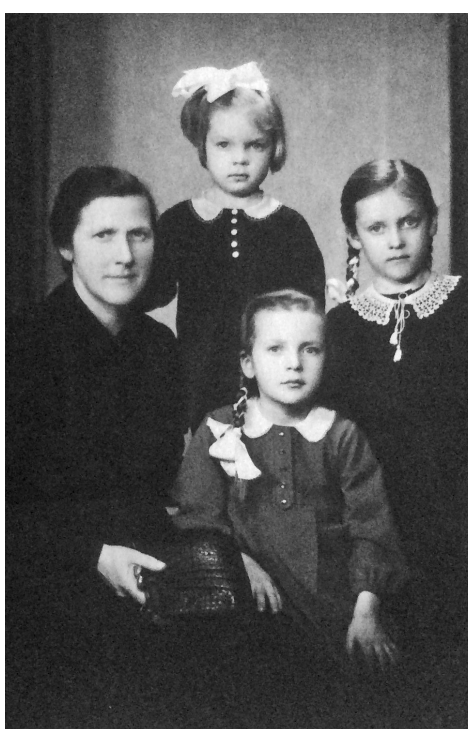
Kad 1944. gada oktobrī padomju armija jau bija okupējusi lielāko Latvijas daļu, aptuveni 180 000 Latvijas iedzīvotāji devās bēgļu gaitās, cerēdami rast patvērumu Rietumos. Daļa bēgļu izbrauca no Rīgas, Liepājas vai Ventspils ostām lielajos vācu evakuācijas kuģos, daļa – mazās zvejniņu laiviņās no Kurzemes krasta devās uz Zviedriju. Pirmajos pēcraja gados, dzīvodami bēgļu nometnēs Vācijā, Dānijā, Beļģijā un Austrijā, bēgļu vairums vēl ticēja, ka Latvija atgūs brīvību un

Atslēgas no mājas Ventspilī, Prinču ielā Nr. 4, paņemtas līdzī, izbraucot bēgļu gaitās 1944. gada 11. oktobrī

Bēgļu rati, atstāti ostā 1944. gadā. No Pēterā Korsaka privātā arhīv

Mērija Ziemeļis ar meitām Līgu, Gitu un Valdu Ventspilī, 1944. gada martā

viņi drīz vien varēs braukt mājās. Taču tā nenotika. Tikai pēc pusgadsimta bēgļiem un viņu pēcnācējiem radās iespēja atgriezties Latvijā. Lielākā daļa ģimenes īpašumu vairs neeksistēja vai arī ne-

bija atpazīstami. Nereti māju vispār nebija vai arī tās līdzinājās graushtiem. Tajās dzīvoja sveši cilvēki.

Mūzeja "Latvieši pasaulē" krājumā glabājas priekšmeti, fotogrāfijas un intervijas par latviešu bēgļu gaitām Otrā pasaules kara laikā.

Karolīnes un Kārļa Dinsbergu māja Prinču ielā tika uzbūvēta 1911. gadā uz zemes gabala, ko Karolīnei bija novēlējusi viņas vecāmāte. Otrā pasaule kara laikā šajā ģimenes īpašumā dzīvoja Karolīne, viņas dēls Gustavs – tālbraucēju kapteinis, un viņas meita, skolotāja Mērija Ziemeļis ar savām trim meitām – Līgu, Gitu un Valdu. 1944. gada oktobrī Karolīne ar meitu un mazmeitām devās bēg-

ļu gaitās. Sapakojušas mantas, aizslēdza mājas durvis, un visu turpmāko dzīvi viņas šīs atslēgas glabāja, lai tās būtu pie rokas, kad ģimene beidzot atgriezīsies mājās. Okupācijas laikā Prinču ielu

pārdēvēja par Gogoļa ielu, bet mājā izmitināja svešus ļaudis. Kad Līga un Valda pirmo reizi apciemoja Latviju 1990. gadā, māja jau bija avārijas stāvoklī un drīz vien tika nojaukta.

1951. gadā Augustdorfas bēgļu nometnē (Vācijā) Līga Ziemeļis rakstīja savas atmiņas par izbraukšanu: *Neskaitāmi ļauzu bari plūda cauri Ventspilij. Jau labu laiku gāju vakaros uz Ostmalu skatīties, kā to atstāj kuģi viens pēc otra, pilni cilvēkiem. ... tad piepeši – arī mums bija pienākusi kārtā braukt. ... Tur bija neparasti dzīva kustība – ļaudis nāca un gāja, lielāki un mazāki kuģi stāvēja nenokuroti tuvu krastam. Uz kāda no tiem tika novietotas mūsu mantas, vēlāk uzkāpām arī paši. Tas notika lielā steigā. Pa šo laiku bija jau krietni satumsis, jo bija jau oktobris. Visi iznācām uz klāja. Krastmalā šur tur redzējām ugunis, pie debesīm neparasti spoži mirdzēja zvaigznes. Kuģis atrāsījās no krasta. Dievs, svētī Latviju... pārskanēja palicēju pulk. Visos kaktos šņukstēja, daži skaļi lūdza Dievu. Man teica, lai vēl pēdējo reizi paskatīties uz Latviju. Un man pēkšņi palika kaut kā ļoti žēl."*

Demografijas politika Latvijā – bez aizstāvja

MĀRA LIBEKA (LA)

Pērn dzimušo skaits bija viens no zemākajiem Latvijas vēsturē, un tas turpina kristies. Latvijā samazinās iedzīvotāju skaits, ģimeņēs dzimst mazāk bērnu, un tas ietekmē ne tikai ekonomiku, bet valsts nākotni kopumā. Vismaz trīs bērni ģimenē ir ideālais mērķis, taču svarīgi ir arī, lai Latvijas ģimenēs dzimtu pirmais bērns, un ir jāpēta, jāanalizē un – galvenais – jāgādā, lai valsts un pašvaldības sekmētu kuplu ģimeņu veidošanos.

“Pagājušajā gadā piedzimušo skaits – 18 786 bērni – bija viens no zemākajiem Latvijas valsts vēsturē, un šogad droši vien tiks sasniegts absolūtais minimuma rekords,” nesēn brīdināja demografs Ilmārs Mežs. Piedzimušo mazuļu skaits ļoti strauji kritās 90. gados ne tikai Latvijā, bet gandrīz visās postpadomju valstīs, jo mainījās gan politiskā, gan sociāli ekonomiskā situācija. “Ir valstis, kurās spējušas diezgan pieklājīgi atkopties no dziļā krituma, bet ir tādas, kas to nespēj. Jāteic, ka Latvijas politiskā elite to nemaz tā īsti negrib,” secina I. Mežs.

Septembrī uzrunājot Saeimu, arī Valsts prezidents Egils Levits norādīja, ka demografijas un ģimeņu politikai trūkst politiski atbildīgas vadības. Par politiku vienaldzību pret dzimstības veicināšanu liecina arī tas, ka pašreizējā Saeimā 18 apakškomisiju vidū nav atradusies vieta nācīgas ataudzes jautājumiem. Savukārt valdībā nav ģimeņu interešu lobija, nav šīs politiskās balsis, kas pateiktu finanču ministram: nē, šis jūsu priekšlikums nevis palīdzēs ģimeņiem ar bērniem, bet pasliktinās to stāvokli. Diemžēl pagaidām nekas neliecina, ka šajā ziņā varētu kaut kas mainīties.

Svarīgākajā valsts attīstības stratēģiskajā dokumentā – Nacionālajā attīstības plānā 2014.–2020. gadam, arī parlamenta nule apstiprinātajā nākamās septiņgades plānā 2020. – 2027. gadam ir fiksēts skaists sapnis – Latvijā dzims arvien vairāk bērnu! Tā ir valdības un Saeimas izvirzītā prioritāte. Pašreizējā plānā bija nosprausts mērķis 2020. gadā sasniegt 28 000 lielu jaundzimušo skaitu (kas nav izdevies), bet nākamajā, kas stāties spēkā no 2021. gada, vairs nav minēts šis nesasniedzamais cipars, bet norādīts cilvēkiem daudz nesaprotamākais summārais dzimstības koeficients. Tas uz papīra ar katru gadu mazliet palielinās, bet neizskatās tik utopisks kā absolūtais skaits. Faktiski šis koeficients ir iezīmēts, lai sabiedrībai un pašiem politiķiem nedaudz aizmāļētu acis, ka situācija nemaz nav tik slikta.

“Eiropas Savienības mērogā Latvija ieņem pēdējās vietas, ja aprēķina piedzimušo un nomirušo bilanci. Savukārt piedzimušo bērnu skaits uz vienu sievieti ir ES vidējā līmenī, bet kādu gadu iepriekš pat bija virs vidējā līmeņa, tāpēc politiķiem labāk patik uzrādīt dzimstības koeficientu. Bet sievietes skaits Latvijā ir tik mazs, ka, pat ja viņām būtu divi vai trīs bērni, mēs tik un tā turpināsim izmirt. Politiķiem, lai nebūtu jāiegulda ģimeņu politikā, daudz ērtāk ir pateikt: mums viss ir

kārtībā, jo, lūk, dzimstības koeficients ir Eiropas vidējā līmenī – 1,6 bērni uz vienu sievieti,” secina I. Mežs.

Ilmārs Mežs atgādina, ka arī Igaunijā šis rādītājs neesot daudz augstāks, 2019. gadā – tikai 1,66. Tomēr pret mirušo skaitu tas ir daudz labāks, jo Igaunijā dzimušo un mirušo skaita bilance (dabīgais pieaugums) ir tikai 1000–2000 mīnūsā, kamēr Latvijā dabīgā pieauguma mīnuss ir 6000–10 000.

Imants Parādnieks: “Kad biju ievēlēts Saeimā un vadīju Demografijas lietu apakškomisiju, man bija palīgs jurists, kurš strādāja pilnu darba slodzi tikai par demografijas lietām. Tagad pat tādas iespējas nav. Tie 84 miljoni eiro ģimenes valsts pabalsta reformai man ir jāatrod no gaisa!”

Var tikai pabrīnīties, cik daudz laika politikajās aprindās jau kopš 90. gadu sākuma ir tērēts, lai sabiedrībai radītu ticamību, ka parlamentam un valdībai patiešām domā un uztraucas, ko darīt, lai uzlabotu dzimstības rādītājus. Uzreiz pēc neatkarības atgūšanas Augstākajā padomē tika izveidota demografijas komisija, par kuras vadītāju Prezidijs apstiprināja deputātu un bērnu ārstu Mārci Cīruli. Šai komisijai bija jāizstrādā un jākoordinē nacionālās demografijas politika.

Vēlāk Cīruļa vadītā komisija pārtapa par Ministru kabineta Demografijas komisiju Labklājības ministrijas paspārnē un pēc tam par Demografisko un ģimenes lietu padomi Bērnu un ģimenes lietu ministrijā. Ministriju likvidēja Valda Dombrovska pirmās valdības laikā, kad visiem bija jāsavēl jostas un dzimstības politikas veicināšana nebija ne prātā. Latvija bija vienīgā valsts ES, kur krasī samazināja ģimenes valsts pabalstu.

Šodien, pēc gandrīz trīsdesmit gadiem, demografijas eksperti ir nonākuši tieši pie tā paša secinājuma – valsti nav ne tikai vienotas politikas demografijas jautājumu risināšanai, bet nav arī institūcijas, kas šo politiku izstrādātu un koordinētu. To savā uzrunā Saeimai, atklājot rudens sesiju, atgādināja arī Valsts prezidents E. Levits: “Mums ir ministrijas, nodaļas un

institūcijas, kas kaut kādā līmenī atbild par ģimeņu un bērnu lietām, taču demografijas politika pie mums līdz šim netiek uzskatīta par konsolidētu politiku ar prioritāru nozīmi un atbilstošu finansējumu.” Prezidents norādīja, ka demografijas un ģimeņu politikai Latvijā trūkst politiski atbildīgas vadības. Bet par to demografijas eksperti runā gadiem.

I. Mežs: “Vācija ir Ģimeņu lietu federālā ministrija, Norvēģijā –

- Latvijā šogad astoņos mēnešos reģistrēti 12 014 jaundzimušie, kas ir par 3,7% jeb 462 jaundzimušajiem mazāk nekā pērn attiecīgajā periodā.
- Augustā reģistrēti 1543 jaundzimušie, kas ir par 8% jeb 135 mazāk nekā 2019. gada attiecīgajā mēnesī.
- Astoņos mēnešos reģistrēto mirušo skaits par 6460 pārsniedza dzimušo skaitu.

// Avots: Centrālā statistikas pārvalde

nevienu institūciju, kas to izstrādātu un koordinētu. Arguments, ka ministriju skaits netiks palielināts, nelīdzēja.

KPV LV valdes priekšsēdis Atis Zakatistovs, kurš vada arī šīs partijas frakciju Saeimā, atceroties to, kāpēc Latvijai valdības veidošanas procesā nav izdevies izveidot ģimeņu un demografijas politikas atbildīgu vadību, norādīja, ka toreiz topošajā koalīcijā esot nepareizi traktēti demografijas jēdzieni. “Mēs piekrīstam šādai atsevišķai institūcijai, ja sadarbības partneri demografijas jautājumu redzētu plašāk par lielāku pabalstu piešķiršanu ģimeņiem,” teica Zakatistovs.

Analizējot tautas ataudzes politiku, rodas jautājums – ar ko nodarbojas Demografisko lietu centrs (DLC), kas tika izveidots Māra Kučinska (ZZS) valdības laikā, lai palīdzētu īstenot vienu no valdības izvirzītajām piecām prioritātēm, proti, uzlabot demografisko situāciju, ģimenes dzīves kvalitāti un sociālo nodrošinājumu? Toreizējais un pašreizējais DLC vadītājs Imants Parādnieks pauž, ka sadarbība ar valdības vadītāju Kučinski un viņa valdības finanču ministri Danu Reiznieci-Ozolu krasī atšķirās labā nozīmē no tās sadarbības, kas viņam demografijas jautājumu veidojoties ar pašreizējo valdības vadītāju Krišjāni Kariņu un finanču ministru Jāni Reiru.

I. Parādnieks, kurš turpina vadīt DLC, kas tagad ar visai divainu nosaukumu “sabiedriska platforma” ir iekļauts Ministru prezidenta pakļautajā Pārresoru koordinācijas centrā (PKC), un kurš ir arī premjera padomnieks demografijas jautājumos, norādīja, ka gan centram, gan viņam kā padomniekam ir tikai konsultatīva funkcija un tādēļ neesot iespējams ietekmēt politiskos lēmumus. DLC un Nacionālās apvienības iesniegtā ģimenes valsts pabalsta reforma esot nolikta malā, jo Covid-19 dēļ aug valsts parāds un ģimenes valsts pabalsta pieaugums to palielinātu vēl vairāk.

Valda Dombrovska trešās valdības laikā lielas cerības tika liktas uz jaundibināto Demografisko lietu padomi, kurā tika iekļauti lielākā daļa ministru, Saeimas pārstāvji, zinātnieki un vairākas nevalstiskās organizācijas, lai valsti vestu ārā, kā toreiz sacīja I. Mežs, un tagā demografiskās situācijas. Taču patlaban šī padome atrodas tādā kā kliniskajā nāvē vai nespējnieces statusā, jo nav likvidēta, bet arī ne reizi nav sanākusi.

Imants Parādnieks: “Kad biju ievēlēts Saeimā un vadīju Demografijas lietu apakškomisiju, man bija palīgs jurists, kurš strādāja pilnu darba slodzi tikai par demografijas lietām. Tagad pat tādas iespējas nav. Tie 84 miljoni eiro ģimenes valsts pabalsta reformai man ir jāatrod no gaisa!”

Eurostat dati rāda, ka 2019. gadā mūsu valstī uz 100 vīriešiem bija 117 sievietes. Arī Lietuvā nav diez cik labāka situācija – tur uz šādu vīriešu skaitu ir 115, bet Igaunijā – 111 sievietes, taču tur demografijas jautājumiem tomēr tiek pievērsta lielāka nozīme, tāpēc arī ir labāki rezultāti. Piemēram, Igaunijā ir izstrādāta stratēģija līdz 2035. gadam, kā nodrošināt Igaunijas tautas ilgtspēju. Šis valsts parlamentā kopš 2017. gada darbojas komiteja, kas studē iedzīvotāju jautājumus kopā ar demografijas ekspertiem un zinātniekiem, lai novērstu demografiskās krīzes.

“Pētījumā, kur sievietēm tika jautāts, kāpēc viņas pārceļas dzīvot uz ārzemēm, kā viens no iemesliem tika minēts, ka viņas nespējot Latvijā izveidot ģimeni un attiecības. Ārvalstīs to izdarīt esot vieglāk. Par to ir nepieciešami runāt, tāpēc šo jautājumu tikpat kā ne-cilā. Mēs varam teikt: katrs pats izvēlas, vai kļūt par māti un tēvu. Bet mēs vispār nerunājam, kā likt jaunietim aizdomāties: kad tev būs 70 vai 80 gadu, kurš tev palīdzēs, ja tev pašam nebūs bērnu? Tie būs citu cilvēku bērni, kuriem būs jāražo, jāstrādā, lai tev būtu pensija. Tagad ir modē – man nebūs bērnu, man būs miļš sunītis padusē. Tas nav bēdīgs vai drauds, tā ir reālā situācija,” secina Nita Jirgensone, eksperte, kurā piedalījās Nacionālās attīstības plāna sagatavošanā.

Valstī nav vēra ņemamu normatīvo aktu par demografiju. Tie ir pieņemti par atsevišķiem jautājumiem, piemēram, pabalstiem, mājokļu jautājumu un citām lietām, bet, kā atzina arī Ilmārs Mežs, nav neviena pētījuma, cik lietderīgi tie bijuši. Un secinājums: “Šobrīd lielākā problēma ir tā, ka valdības līmenī nav izpratnes par to, kā būtu jāorganizē procesi, kas vistiešākajā veidā skar ģimenes valsts politiku. Mums nav nevienas institūcijas, kas kopumā turētu visu šo politiku – tai nav turētāju, bīdītāju un aizstāvju. Pat briesmīgajā PSRS tika plānota demografija. Patlaban par to vispār netiek domāts!”

“Kamēr uzmanības centrā ir atkritumu krīze un ostas, Latvija slīd demografiskā krīzē – dzimušo skaits tūlīt sasniegs jaunu anti-rekordu. To diez vai pieminēs Vecgada uzrunās. Jo šis jautājums acimredzami nav starp prioritātēm. Demografiju nevar vienkāršot naudas pabalstos, kas nozīmē “bērnu ražošanu nelabvēlīgās ģimenēs”. Svarīga ir arī bērnudārzu, mājokļu pieejamība u. c. – kas palīdzētu labvēlīgām ģimeņiem. Valsts un pašvaldības šajā ziņā varētu darīt vairāk – ja vien būtu pietiekama politiskā griba,” tā pagājušā gada nogalē pie šiem datiem par dzimstību Latvijā tviterī rakstīja finanču un nodokļu eksperts Jānis Hermanis.

Latvijas Nacionālā archīva virtuālā izstāde "Latvieši Lielbritānijā"

AGNIJA LESNIČENOKA

No šā gada 5. oktobra Latvijas Nacionālā archīva interneta vietnē www.arhivi.gov.lv, sadaļā "Virtuālās izstādes un digitālie resursi" iespējams skatīt Latvijas Nacionālā archīva un Latviešu nacionālās padomes Lielbritānijā kopīgi veidoto virtuālo izstādi "Latvieši Lielbritānijā".

Ideja par izstādi dzima 2017. gadā, kad vienā no Latviešu nacionālās padomes Lielbritānijā kopā sanākšanas reizēm tika izvirzīts jautājums – ko mēs dāvināsim Latvijai Simtgadē? LNPL pārstāves Ineses Auziņas-Smitas paspārnē tika izolota ideja par izstādi, kas būtu veltīta Lielbritānijas latviešiem. No koncepcijas par ceļojošu plakātu izstādi tā transformējās uz viziju par virtuālo izstādi, kuŗas pamatā Auziņas-Smitas gūtie iespaidi no Latvijas Nacionālā archīva jau esošajām virtuālajām izstādēm, sevišķi "Baltijas valstu bēgļu nometnes Vācijā, 1944-1951". Šī konkrētā izstāde kļuva par paraugu un mērķi, uz ko tiek ties tuvāko gadu laikā. Veiksmīgu sarunu un kopēja darba rezultātā ar Latvijas Nacionālā archīva Latvijas Valsts archīva personu fondu un ārvalstu dokumentu no daļu šī iecere nu īstenojusies.

Izstādes galvenā uzmanība vērsta uz laika posmu no 1947. gada, kad pēc Otrā pasaules kara Lielbritānijā no Vācijas bēgļu nometnēm ieradās vairāki tūkstoši latviešu. Īsi pirms tam, Lielbritānijā atradās vien Latvijas sūtniecības darbinieki, jūrnieki un kādi gadījuma rakstura ieceļotāji. Pirms lielā bēgļu izceļošanas vilņa sākuma 40. gadu beigās, Lielbritānija bija pirmā valsts, kuŗa sāka uzņemt Vācijā nometinātos latviešu bēgļus. Liela loma bija britu valdības 1946. gadā pieņemtajam lēmumam ievest ārzemju strādniekus slimnieku apkopei un rūpniecības attīstībai. Pirmās ārzemju strādnieku akcijas bija ierobežotā skaitā un personu grupu izvēlē. Pirmajā akcijā ar nosaukumu "Balt Cygnet" valdība lēma aicināt darbiem tuberkulozes slimnīcās tūkstoš 20-40 gadus vecas Baltijas valstu sievie-

Viena no pirmajām *Balt Cygnet* grupām Londonā. Sūtnis Kārlis Zariņš ar sievu Henrieti sagaidīja visas iebrāucējas // Avots: Latvijas Valsts archīvs

Pirmie latviešu iebrāucēji Anglijā, kuŗi smagajā automašīnā ir ceļā no Mīnsteres dzelzceļa stacijas. 1947. gada maijs // Avots: Lielbritānijas Latviešu dokumentācijas centrs

tes. Vēlāk sieviešu skaitu palielināja, uzdodot darbu arī lauksaimniecībā, veļas mazgātavās, rūpniecībā. Pēc tam sākās arī vīriešu pieņemšana dažādos darbos, kas ieguva nosaukumu "Westward Ho". Uz Lielbritāniju sevišķi daudz devās bijušie kaŗavīri, lai strādātu

ogļraktuvēs, lauksaimniecībā un rūpniecībā. Kāds nezināms latvietis vēstulē *Montreālas Latviešu Biedrības Ziņotājam* 1951. gadā rakstīja – "Anglijas 1947. gadā saktā EVW (*European Voluntary Workers*) vervēšanas akcija nebija domāta kā filantropija, bet gan

skaidrs aprēķins. Anglijas saimniecībā trūka darba roku vairākās nozarēs. Šos robus darba lietu kārtotājas organizācijas, saziņā ar arod biedrībām, aizpildīja, izvietojot jauniegūtos strādniekus ogļraktuvēs, smagā rūpniecībā, lauksaimniecībā, slimnīcās, garā vājo slimnīcās u.c., tas ir visur, kur vietējie no līdzīgiem darbiem izvairās. Bez darba pārvaldes piekrišanas nebija atļauts darba vietu mainīt. Daudzu profesiju pārstāvjiem, kā ārstiem, advokātiem, inženieriem utt. smagais darbs bija neierasts, un kam vien bija iespēja, centās tikt projām uz zemēm, kur

apstākļi daudziem latviešiem lika izšķirties izbraukt uz tālākām zemēm, kā ASV, Kanada un citas valstis, bija arī daļa latviešu, kuŗi par savām turpmākajām mājām izvēlējās saukt Lielbritāniju. Sākotnēji latvieši tika izvietoti speciālās nometnēs Londonas apkārtnē, bet vēlāk, kad valdība atļāva ieceļot strādnieku piederīgajiem, tika veidotas arī ģimeņu nometnes. Nometņu koncentrācija lika pamatu latviešu kopu lokācijai turpmākajos gados. Pārvarot pirmās grūtības un uzlabojoties dzīves apstākļiem, latvieši visai ātri spēja saorganizēties arī dažādām brīvā laika aktivitātēm, kas spēja latviešus gan turēt kopā, gan uzturēt latvietības garu. Tas bija spēcīgs pamats tradīciju uzturēšanai, savas kultūras izkopšanai, izglītības veicināšanai, dažādu organizāciju un biedrību dibināšanai un nemitīgai pastāvēšanai un atgādinājumam pasaulei par latviešiem un viņu pazaudēto zemi. Latviešu dzīve Lielbritānijā atspoguļota vairākās izstādes tēmās latviešu un angļu valodā – ieceļošanas sākums, organizācijas, sabiedriskie īpašumi, sabiedriskā dzīve, kultūra un politiskās aktivitātes –, aptverot laiku līdz pat 90. gadu vidum, kad beidzās pēckara politiskā trimda. Šajā laikā Lielbritānijas latvieši aktīvi iesaistījās politiskajos procesos tikko neatkarību atguvušajā Latvijā, un no Latvijas uz Lielbritāniju ekonomisko apstākļu dēļ sāka ieceļot pirmie latvieši.

Ši ir Latvijas Nacionālā archīva 19. virtuālā izstāde. Virtuālās izstādes tiek veidotas no 2004. gada ar mērķi popularizēt Latvijas Nacionālā archīva struktūrvienības glabāto dokumentāro mantoju-

Londonas latvieši protestē pret krievu okupāciju, 1950.-tie gadi // Avots: Latvijas Valsts archīvs

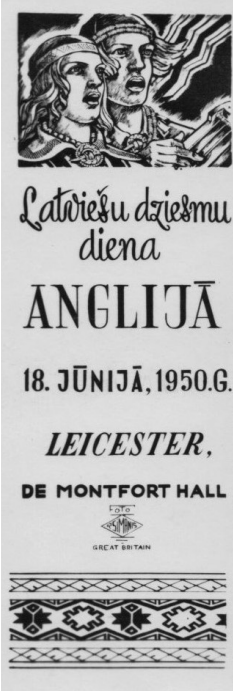
darba izvēle bija mazāk ierobežota. (...) Ar 1951. gada 1. janvāri visiem EVW ir solīta brīva darba izvēle. Grūtais materiālais stāvoklis plūs vēl pasaules sarežģītā politiskā situācija dara latviešus visai nemierīgus, un kuŗš vien spēj, taisās atstāt salas."

Latvijas sūtniecības Lielbritānijā kartotēkā no iesūtītajām ziņām un no citiem informācijas avotiem iegūtās informācijas tikuši apzināti ap 16 000 tautiešu, kuŗi laikā no 1946. līdz 1949. gadam ieguvisi darbu un jaunu mājvietu, bet pēc Lielbritānijas darba ministrijas datiem kopumā ievesti ap 25 000 latviešu. Lai gan valdības nosacījumi un smagie sadzīves

mu. Tas sniedz iespēju ikvienam interesentam iepazīties ar dažādiem dokumentiem, kas ietver informāciju par nozīmīgiem mūsu valsts vēstures procesiem un notikumiem. Pirmo reizi izstādes tapšanā aktīvi līdzdarbojusies arī Latviešu nacionālā padome Lielbritānijā, papildinot izstādi gan ar tekstuālo, gan vizuālo saturu. Izstādes daudzveidīgo avotu klāstu palīdzējis nodrošināt ne tikai Latvijas Nacionālais archīvs, bet arī Lielbritānijas Latviešu dokumentācijas centrs un archīvs, Latvijas Republikas Ārlietu ministrija un vairākās Latvijas atmiņu institūcijas.

Latviešu Dziesmu diena Lesterē, 1950. gada 18. jūnijā // Avots: Latvijas Valsts archīvs

FRAGMENTS NO TOPOŠĀS GRĀMATAS

SILVIJA GRIGULIS DŽONSA

(Turpināts no Nr. 38)

Brauciens nebija visai priecīgs. Es sēdēju vilcienā ar neglītu brūnu paku klēpi un domāju par to, ko gan ome sacīs par šādu briesmīgu “dāvanu”.

Tiesa gan, kad biju tikusi galā, ome reakcija bija pavisam negaidīta. Viņa attina saini un, ieraudzījusi tās saturu, sajūsmā sāsita plaukostas. Viņa priecīgi stāstīja, ka viņas cūka, kas gaidīja sivēnus, būs laimīga dabūjusi šos gardumus pusdienās. Ome smaidīja un sirsnīgi pateicās, ka esmu atvedusi tik jauku dāvanu.

Nu kas gan to varēja zināt?

MANAS VECVECMĀMI-
NAS MĀJA

Manas Jūrmalas vecvecmāmiņas māja bija liela, zaļa koka ēka ar baltiem logu rāmjiem. Mūsdienās tā ir vēstures aizsargājams objekts, jo bija uzcelta 19. gadsimta beigās un pilnībā atbilda šim laikmetam. To bija būvējis kāds francūzis, kas bija nolēmis Jūrmalā audzēt zemenes. Dārzs pletās apkārt mājai un aizņēma krietnu daļu gruntsgabala.

Zemeņu stādus francūzis bija atvedis sev līdzi.

Ome māja bija sadalīta divās daļās. Viena atradās galvenās ielas stūrī un otra – sānos, Rūsiņa ielā, kur apakšstāvā bija arī veikals, bet augštāvā dzīvoja veikala pārvaldnieks – pārdevējs ar savu ģimeni. Otrajā pusē dzīvoja arī mani vecvecāki Pēteris un Matilda.

Lielais dārzs aiz mājas, kur auga milzu koki, dekoratīvi krūmi un rindojās puķu dobes, izskatījās gluži kā parks. Vairākus vasaras namiņus karstajos gada mēnešos irēja atpūtnieki. Tālāk bija liels zemeņu lauks, sarkano jāņogu un upeņu krūmi, avenāji un aiz tiem govju kūts un staļļi. Man patika tur dzīvot. Rītos varēja celties vēlu un elpot jūras sāļo gaisu, kas ieplūda caur atvērto logu. Guļamistaba atradās blakus dzīvojamai istabai, kas bija liela, vēsa un tumša. Tā bija izvietota pašā mājas centrā un tajā varēja ienākt un iziet pa sešām baltām durvīm. Vienā istabas stūrī stāvēja liels spogulis, kas sniedzās līdz pat griestiem. Tam bija brūns rāmis un zema

sarkankoka atvilktnē, kurā, iespējams, bija dārglietas. Man toreiz ļoti gribējās tur ieskatīties, bet es tā arī nekad neuzzināju, kas īsti šajā atvilktnē slēpās. Piekļūt tai varēja tikai pati saimniece.

Tā kā telpas centrā bija garš galds un krēsli, domājams, ka atvilktnē atradās galda piederumi un tā kalpoja kā bufete. Uz sienas, kas bija vērsta pret virtuves durvīm, karājās vecs, brūns svārsta pulkstenis. Vēl līdz šai dienai man ausis skan tā tik-tak skaņas. Trīs no durvīm veda uz nelielām telpām, kas tika izmantotas kā guļamistabas, bet durvis pretī lielajiem logiem – uz veikalu. Blakus logiem bija stikla durvis un pa tām varēja nokļūt uz oranžeriju, kur atradās ziemas dārzs. Tā bija telpa ar košām stikla vitrāžām gandrīz līdz pašiem griestiem. Šī bija visinteresantākā vieta visā mājā. Gar sienu te bija izvietoti skapji un citas mēbeles, kurās bija kaudzēm žurnālu. Pretējā stūrī māla podā auga gumijokas. Pods bija daudz lielāks nekā parasts spainis. Blakus tam būri dzīvoja pa-

pagailis vārdā Džordžs. Viņa zaļās spalvas spīdēja cauri metāla būra restēm. Viņš prata runāt, bet es nesapratu, ko viņš teica.

Divviru durvis un četri pakāpieni lejup veda uz dārzu, garām ūdens sūknim, šūpolēm un smilšu bedrei, tieši uz zemeņu dobumu, kur parasti strādāja ome. Ja es pagrieztos pa labi, tad koka žogā ieraudzītu vārtus, aiz kuriem pa sānceļu dažu sekunžu skējiēnā garām pāris milzu priedēm un pāri smilšu kāpām, var ieraudzīt pludmali, kas man tik ļoti patika.

VĒSTULE NO ZOBĀRSTA

21. septembrī man palika septiņi gadi, un bija laiks doties uz skolu. Gatavošanās šim notikumam bija drudzaina. Vispirms jau siltā skolas kleita ar garajām piedurknēm bija jāšuj salonā. Tur šuvēja mani nomērija, pateica cenu un piebilda: “Melnais priekšauts un baltā apkakle būs iekļauti cenā. Neaizmirstiet nākamnedēļ ierasties uz pēdējo pieļaušanu!” viņa atgādināja, kad mēs ar mammu jau stāvējām durvīs.

Un ko nu?!

Vēl bija vajadzīgas arī melnas skolas kurpes. Mums bija jādo-
das ar vilcieni uz Rīgu, kur bija
glauni apavu veikali, jo Jūrmalā
Bulduri bija tikai piejūras kū-
rorts, un pāris veidu sandales
bija vienīgais apavu klāsts, ko
tirgoja vietējās bodītēs.

Bez visa tā, sākot skolu, katram
bērnam bija jāmek izlasīt vien-
kāršus vārdus. Parasti ar to nebija
problēmu, jo lasīšana latviešu
valodā ir pietiekami vienkārša,
un tētis bija tas, kurš mēģināja
man iemācīt lasīt.

Ar cipariem man tomēr gāja
labāk. Es tos pazinu, mācēju sa-
skatīt, reizināt un dalīt, jo bieži,
spēlējoties ar draugiem, gan skait-
tījām, gan dalījām. Galu galā ma-
nai vecmāmiņai taču bija īsts vei-
kals, kur veica istus rēķinus, bet
mums, bērniem, arvien bija savs
spēļu veikals, kurā notika gluži
tāda pati noreķināšana.

Es zināju alfabētu, taču vārdu
veidošana un to pareiza izrunā-
šana nav gluži viens un tas pats.

(Turpinājums sekos)

ANDRIS KĻAVIŅŠ

Volejbols ar mākslu savīts

Minjonai Saksei – 90!

Minjona Sakse piedzima 1930. gada 7. oktobrī VEF inženiera Jaņa Saksa un mammas Ērikas ģimenē. Latviešu lepnums – VEF tajā laikā ražoja Eiropā pazīstamus radioaparātus, tālrunu centrāles, lidmašīnas un slavenos “spiegu” fotoaparātus Minox. Minjonas tēvs kā talantīgs konstruktors bija tiešs līdzdalībnieks vairāku modernu iekārtu un aparātu projektos. No tēva Minjona arī mantoja labas zīmēšanas prasmi, radošu iztēli, tieksmi vienmēr kaut ko meistrot un veidot. Viņai, kā bieži saka par vīriem, kuŗi prot no konservu bundžas uztaisīt dronu, ir *zelta rokas*, tikai sievišķīgas. Piedevām jaunības gados, pati būdama reti skaista, arī apkārt sev centās veidot skaistu vidi. No mammas Minjona *dabūja* gan savu vārdu, gan brīnišķīgu balsi – Ērika jūsmoja par savulaik Latvijas Nacionālajā operā iestudēto franču komponista Abruāza Tomā operu “Minjona”. Jaunībā Minjona jūsmoja par italiešu dziedātāju skaistajām balsīm. Tagad gan viņa vairs nevarot atļauties ilgstošiem mūzikas klausīšanās priekiem, jo mājās ir divi ziķerīgi mazbērni Amanda un Ivo, un dzirdē arī vairs neļauj tā izbaudīt kāda dziedoņa balsnianses.

Varbūt jubilāre (mūsu stāsta varone) būtu izvēlējusies kādu no vizuālās mākslas virzieniem, varbūt tālāk attīstījusi savas vokālās dotības un, kas zin, kāpusi uz operas vai operetes skatuves, ja viņai, Pārdaugavas bērnam nebūtu lemts mācīties vienā no galvaspilsētas sportiskākajām vidusskolām – Ri-

gas 5. vidusskolā (tagad – Valsts Vācu ģimnazija). Tajā mācījās vēlākā Eiropas meistare basketbolā Dzidra Uztupe-Karamiševa, Latvijas čempiones volejbolā māsas Kazākas, bet sporta skolotājs bija iedvesmojošais Artūrs Puravs. Kaut arī sporta zāle skolā nebija daudz lielāka par vienu otru mūsdienīgu viesistabu, skolas čempionus noskaidroja versijas 3:3 vai 2:2 gan volejbolā, gan basketbolā. Un Puravs nevarēja vien pārstāt jūsmot par slaidās un skaistās Sakses spēles prasmi. Artūrs saprata, ka šai meitenei būs liela nākotne, vajadzēja tikai atrast labu treneri.

Pēc kara Rīgā nodibināja Latvijas Valsts fiziskās kultūras institūtu (LVFKI, tagad – Sporta akadēmija). Tika atsūtīti sporta *kadri* no Maskavas, bet tā kā rektors bija rīdzinieks Aleksis Ailiss, par pnsniedzējiem tika pieņemti vairāki Latvijas laika slaveni sportisti – vispusīgais Ādolfs Grasis, Latvijas meistars vingrošanā Roberts Senakols, Eiropas meistarsacīkšu bronzas medaļu ieguvējs grieķuromiešu cīņā Alberts Zvejnieks un citi. Viņu vidū laikam visvairāk sporta studentiem varēja dot Arvīds Pētersons, jo viņš bija viens no izcilākajiem Latvijas sportistiem. Viņš bija valsts hokeja izlases kapteinis Garņšpartenkirchenas Olimpiskajās spēlēs, kā arī to vīru vidū, kas 1939. gadā Monako izcīnīja uzvaru Pasaules Akadēmiskajās studentu spēlēs volejbolā, ko tolaik pielīdzināja Pasaules meistarsacīkstēm. Pētersons bija sporta spēļu karalis, jo izcili spēlēja arī basketbolu un

futbolu. Pieredzējušais sportists bija draudzīgs un pretimnākošs, ne vārdu savās lekcijās un treniņos neminot par saviem sasniegumiem. Tajos laikos par to labāk bija kļusēt. Un kaut arī pēc akadēmiskās izglītības Pētersons bija inženieris, viņam bija izšķiroša loma, lai Minjona sāktu mācības Fizikālās kultūras institūtā.

Straujiem soļiem talantīgā meitene kāpa uz iecerētajām sporta virsotnēm – Latvijas čempione LVFKI sastāvā, kuŗu trenēja Arvīds Pētersons, meistarkomanda *Daugava-LVU*, kuŗu vadīja Leopolds Kovals, un 1951. gadā Minjonu jau uzaicināja uz valsts izlasi. Tās sastāvā Minjona Sakse arī izcīnīja pasaules čempiones titulu. Turpmākajās gaitās Minjona vienmēr bija gaidīta mūsu *Daugavas-LVU* komandā, kas tad bija ievērojami paaugusies meistarībā un ne vienreiz vien izcīnīja bronzas medaļas lielās valsts sacen-

sībās. Minjona bija ieguvusi cieņu ne tikai ar savu spēles prasmi, bet arī ar savu izsmalcināto gaumi, prasmi modelēt un darināt apģērbus. Viņas *sporta draudzene* Aina Kazāka-Tropa atceras: “Pēc kara mēs dzīvojām diezgan trūcīgi, pareizāk – tā bija nabadzība. Bet Minjonai bija brīnumains talants no veciem apģērba gabaliem sameistarot pat kāzu kleitas. Un šodien, kad skatāmies mūsu kāzu bildes, smejamies, ka tā mana kāzu kleita izskatās kā no Parīzes vesta (Minjonas zelta pasaules čempionāts notika Parīzē. A. K.)”

Otra mūsu pasaules čempione Skaidrite Plismane atceras, ka *Daugavas – LVU* meitenēm dažkārt līcies, ka Minjona spēlēja, it kā rotaļājoties. Pēc sacensībām Minjona nav uzskatījusies sporta zālē, bet devusies mājās, lai tur darbotos ar, Minjonasprāt, daudz nozīmīgākām lietām – zīmēšanu,

modelēšanu, interjeru iekārtošanu.

No tēva mantoto prasmi zīmēt, kā arī konstruktora talantu, Minjona turpināja tālāk attīstīt pēc volejbola karjēras, strādājot lielajā vieglās rūpniecības uzņēmumā *Somdaris*. Drīz vien viņa bija milzīgās ražotnes galvenā māksliniece, un sievietes nēsāja somas, nemaz nenojaušot, ka tās izskatā un praktiskajā pielietojumā ar savu gaumi un izdomu piedalījies pasaules čempione. Un tā gadus trīsdesmit. Viņai pat uzticēja izgatavot īpašu pasūtījumu ar Maskavas Olimpisko spēļu logo.

Arī savas jubilejas reizē Minjona ir ļoti aizņemta, jo visas viņas rūpes saistās ar dēla Nila ģimeni un diviem mazbērniem, jo reizēm mājās ejot kā straujā volejbola spēlētā. Tad vēl piedevām apkārt klejojošais vīruss. Timeklī jāsagādā produkti. Mazmeitai Amandai jāsteidz uz pulciņu. Nils strādā augstā amatā ministrijā. Viņš pārmantojis daudzus mammas talantus un audzināšanā saņēmis jau no agras bērnības ievirzi savu mērķu sasniegšanā. Iesaistīt sarunās par volejbolu Minjonu neizdodas. Minjona ir sava ceļa gājēja, neatkarīga, daži saka – lepna. Viņa pa dzīvi soļojusi ar pārliecību, ka talants bez darba ir tikai talants. Neizmantots. Darbs ir talanta nepieciešamība. Minjona prata savus talantus pārvērst briljantos, bet, sporta žurnālista Zigurda Mežavilka aforisms, ka briljanta spožākā šķautne bija sports, paliek neatbildēts.

CITUR IZLASĪTS

Itāli un itālieši jeb *Addio**, kultūrsaime!

INGMARS ZEMZARIS

Valsts valodas centrs (VVC) savā *tvitera* kontā un oficiālajā vietnē nesēn publicējis šādu paziņojumu: "Lai gan Latviešu literārās valodas vārdnīcā norādīts, ka vārds *itālieši* attiecināms uz Itālijas pamatiedzīvotājiem un vārds *itāli* attiecināms uz indoeiropiešu cilšu grupu, kas pirmajā gadu tūkstoši pirms mūsu ēras apdzīvoja Apenīnu pussalu, mūsdienās šāds nozīmju šķirums netiek ievērots un priekšroka dodama īsākai formai. Itālijas pamatiedzīvotājus dēvē par itāļiem un viņu valodu sauc par itāļu valodu."

Šis sacerējums nez kādēļ tur nosaukts par "Nedēļas skaidrojumu", kaut arī patiesībā tas nav nekāds skaidrojums, bet gan autoritatīvs rīkojums, kuŗš, neminot nekādus argumentus, paredz ignorēt to, kas rakstīts Latviešu literārās valodas vārdnīcā. (...)**

Turklāt VVC rīkojas ļoti riskanti, tik lēti diskreditējot Latviešu literārās valodas vārdnīcas autoritāti. Pirmkārt, šī vārdnīca vēl nebūt nav ne pārāk veca, ne novecojusi, un, otrkārt, citas tādas mums diemžēl nav un paredzamā nākotnē nebūs. Kā tad lai latviešu valoda funkcionē valsts valodas statusā, ja tai tagad, izrādās, vairs

nav pat savas par pilnu ņemamas vārdnīcas?

Lai pārsauktu itāliešus par itāļiem, daudz prāta nevajag. Bet kā mēs turpmāk savā valodā šķirsim senās itāļu ciltis no itāliešiem? Uz šo jautājumu VVC darbiniekiem atbildes acīmredzot nav, tāpēc viņi savā "skaidrojumā" par to izgudrēm klusē. Sak, lai tagad vēsturnieki un valodnieki paši grozās, kā māk!

Protams, vairums latviešu laimīgi nodzīvo visu mūžu, nelieko-

ties ne zinīs par kaut kādām itāļu ciltīm, kas sensenos laikos dzīvojušas tālajā Apenīnu pussalā. Bet tieši tas jau kādu valodu padara par kultūras valodu, ka tā spēj pilnvērtīgi funkcionēt ne tikai ikdienā, bet arī dažādās vairāk vai mazāk specifiskās zinātņu un mākslas nozarēs – arī tik "eksotiskās" kā vēsture un valodniecība! Un tāpēc katram izglītotam tādas valodas runātājam ir jāprot arī ikdienas saziņā ievērot visas tās valodas normas, kas nepiecie-

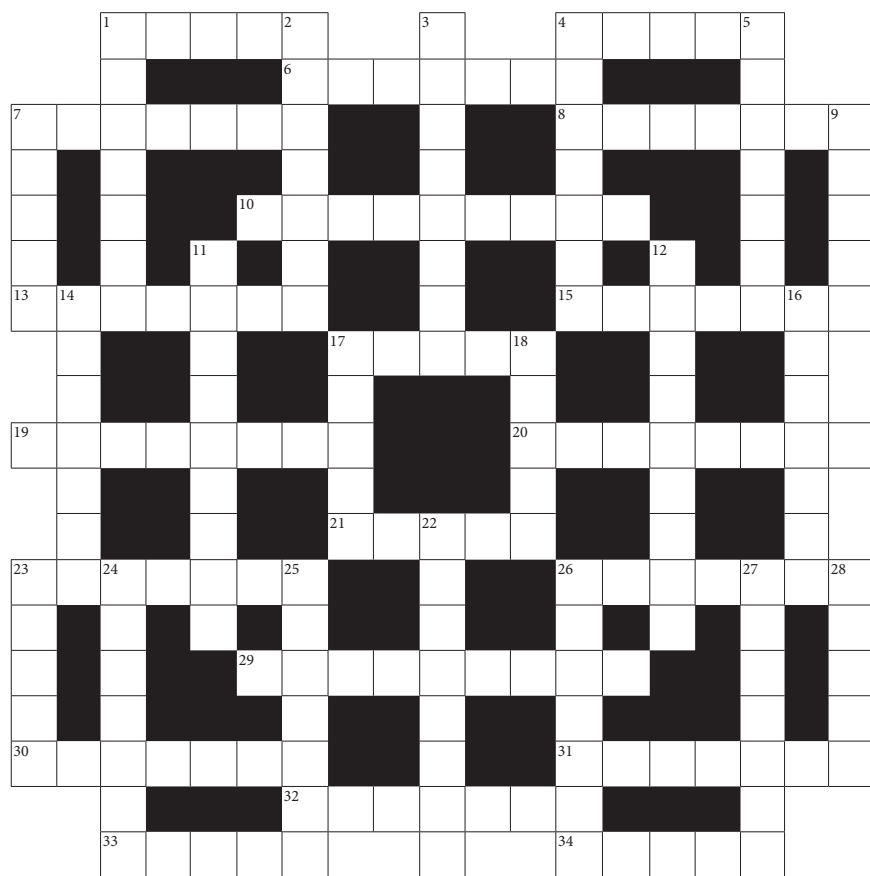
Savā laikā taču mēs tīri labi esam iepratušies saukt leišus par lietuviešiem un žīdus par ebrējiem. Un vēl šobaltdien netrūkst latviešu, kas verdziskā iztapībā vingrinās saukt baltvāciešus par vācbaltiešiem un čigānus par romiem. Ja jau mēs esam tik elastīgi, izdabājot absurdiem cittautiešu untumiem, kāpēc tad lai mēs nevarētu iemācīties itāliešus saukt par itāliešiem saskaņā ar savas pašu valodas normu? (..)

Ingmars Zemzaris, komponists, Jāņa Endzelina mazmazdēls

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

nieks (1922-1971). 9. Manilas kaņepāji. 11. Telpa publiskām lekcijām. 12. Iekšķīgo slimību ārsts. 14. Neaizņemts amats. 16. Viena no galvenajām sintaktiskajām kategorijām. 17. Dž. Pučīni opera. 18. Ventas pieteka. 22. Riskants pasākums. 23. Sudraba monēta ASV. 24. Apdzīvota vieta Madonas novadā. 25. Plaši pazīstama. 26. Decimāllogaritmā daļa aiz komata. 27. Armēnijas galvaspilsēta. 28. Ģeodēziski instrumenti.

Krustvārdu mīklas (Nr. 38) atrisinājums

Līmeniski. 7. "Tadenava". 8. Austrija. 10. Īriss. 11. Kross. 12. Pakistāna. 16. Ūnijas. 19. Vikārs. 20. Vendeta. 21. Osaka. 22. Ausis. 23. Broce. 24. Amons. 25. Sambo. 28. Pērse. 30. Amorāls. 31. Teikas. 32. Klauns. 36. Mandarīns. 40. Usuri. 41. Bikla. 42. Salvetes. 43. Panteras.

Stateniski. 1. Odesa. 2. Maskas. 3. Taiti. 4. Varēt. 5. Ostina. 6. Titri. 7. Turbinas. 9. Aisbergi. 13. Sanda. 14. Parabolās. 15. Tiraspolē. 17. Teicams. 18. Stimuls. 26. Ametists. 27. Trupa. 29. Sandales. 33. Kabata. 34. Antena. 35. Truls. 37. Drīsa. 38. Riepa. 39. Sidrs.

Līmeniski. 1. Veikls paņēmiens. 4. Navigācijas orientieri. 6. Sievietes vārds (aprīli). 7. Tiesiskais stāvoklis. 8. Apgaismošanas ierīce. 10. Itālijas nacionālais varonis (1807-1882). 13. Lielupes pieteka. 15. Sodīšanas ierīce viduslaikos. 17. Juridiska valsts iestāde. 19. Bieža adījuma džemperis. 20. Pasākumu kopums brūču pasargāšanai no inficēšanās. 21. Gaujas pieteka. 23. Mākslinieku pirmās uzstāšanās. 26.

Mīļākā. 29. Sanitāri pasākumi lipīgu slimību izplatīšanās novēršanai. 30. Graudzāļu dzimtas lopbarības augs. 31. R. Blaumaņa drāma. 32. Nervu šūna ar visiem tās izaugumiem. 33. Saullēkts. 34. ASV pavalsts.

Stateniski. 1. Kažokzvēru mednieki Ziemeļamerikā. 2. Kontakts. 3. Viegla šautene ar īsu stobru. 4. Skaņdarbi ar episki drāmatisku raksturu. 5. Rupjas krāsotāju otas. 7. Igaunų rakst-

šamas, lai šī valoda varētu pilnvērtīgi funkcionēt visos saziņas līmeņos. Visas mūsdienu kultūras valodas šķir itāliešus no itāļiem: angļu *Italians: Italic peoples*, vācu *Italiener: Italker*, franču *italiens: italiques*, itāliešu *italiani: italice*, krievu *итальянцы: италийцы*, poļu *włosi: italikowie*, leišu *italai: italikai*, igauņu *itaallased: itaalkud* utt. Tagad mēs, latvieši, lūk, esam izmantojuši iespēju ērmīgi izcerties uz kultūrtautu fona – un līdz ar to arī labprātīgi iziet no kultūrtautu saimes, jo mūsu valoda turpmāk vairs nevarēs pilnvērtīgi funkcionēt humanitāro zinātņu nozarēs. (..)

Gauži žēl, ka VVC darbinieki tagad tik vieglprātīgi grauj to, ko paši nav cēluš! (..)

VVC pienākums būtu neatlaidīgi skaidrot un mācīt, kā pareizā valodā jāšķir itālieši no itāļiem, un gādāt, lai šī norma tiktu konsekventi ievērota presē, radiofonā, televīzijā un uz izkārtņēm. Bet tas ir grūts un nepateicīgs darbs, kuŗa veikšanai nepieciešamas tādas īpašības kā kompetence, godprātība un laba griba. Daudz vieglāk taču ir atmet visam ar roku un atrakstīties ar palaidnīgiem tvītem (kuŗus diemžēl rotā Latvijas valsts ģerbonis)! Sak, tāpat jau sen ir zināms, ka vieglāk ir beigtu ezi iemācīt dziedāt nekā latvieti – pareizi runāt.

Jā, pa daļai tā tiešām ir. Bet nav arī par zemu jāvērtē latviešu spējas grozīt savas valodas ieradumus! Savā laikā taču mēs tīri labi esam iepratušies saukt leišus par lietuviešiem un žīdus par ebrējiem. Un vēl šobaltdien netrūkst latviešu, kas verdziskā iztapībā vingrinās saukt baltvāciešus par vācbaltiešiem un čigānus par romiem. Ja jau mēs esam tik elastīgi, izdabājot absurdiem cittautiešu untumiem, kāpēc tad lai mēs nevarētu iemācīties itāliešus

saukt par itāliešiem saskaņā ar savas pašu valodas normu? (..)

Skaisti jau, protams, būtu, ja mūsu literāti un citi kultūras darbinieki iedrošinātu un uzmuntrinātu tos pašus VVC ierēdņus – lai taču viņi met pie malas biklumu, kūtību un bailes un beidzot sāk patiesi aizstāvēt mūsu valodu no visām neskaitāmajām ignoranti un huligānu pārestībām. No visādiem "Otto", "Leen", "Anmary" un "Shipsi". No "lejupielādēšanas", "augšupielādēšanas" un "atīstatišanas". No piedāvājumiem pirkt "Rīgas miesnieks" produkciju "Maxima" veikalos un klausīties "Zemeņu lauks" "Eolika" izpildījumā pa Latvijas radio 2. No "Delfi" intervijas ar mākslinieci Melitu Berg. No "Ivan Petrov" oficiālos Latvijas valsts dokumentos. No agresīvas necieņas pret latviešu valodas ortografiju un gramatiku. No katastrofālas anarchijas valsts valodas ortografijā un gramatikā. No latviešu ortografijas, gramatikas sistēmas un leksikas sabrukuma. (..)

Un laiks jau arī saliks visu pa vietām. Vienmēr cilvēki apbrīnos žīdus, kas ar milzīgu pašreizējo spēju atdzīvināt mirušo ebrēju valodu. Un varbūt atcerēsies arī latviešus – dīvainu Eiropas tautiņu, kas vislabvēlīgākajos valstiskas suverenitātes apstākļos būs pamanījusies savu seno, skaisto un savulaik nepārspējamā lietpratībā izkopto valodu aizlaist pa nesaules taku. Vienkārši tāpat – mīļā miera labad. *Just for fun*, kā teiks mūsu kādreizējie pēcteči.

No *Latvijas Avīzes* (š. g. 6. oktobrī)

* Ar Dievu! – itāliešu val.

** ALAS 1993. gada izdotajā *Latviešu valodas vārdnīcā*, pēc kuŗas vadās "Laika" un "Brīvās Latvijas" redakcija, lietotas formas itāļi un itālieši

Atkal dienu virpulī*

Atvērta leģendārajai latviešu trimdas mūziķu grupai
"Trīs no Pārdaugavas" veltīta grāmata

JĀNIS ANDERSONS

Runā Raitis Eglītis

Latvijas mūzikas ierakstu izdevniecībām *MicRec* laidusi klajā pazīstamās rakstnieces Noras Ikstenas un Viļņa Baumaņa grāmatu "Trīs no Pārdaugavas" komplektā ar mūzikas grupas "Ducele" izdoto albumu, kurā iekļautas pazīstamākās leģendārās ASV latviešu 1970. – 80. gadu grupas dziesmas.

Grāmatas atvēršanas sarīkojums 6. oktobrī jaunatvērta Ulbrokas kultūras centrā "Ulbrokas pērle" tika ievadīts ar grupas "Trīs no Pārdaugavas" līdera Viļņa Baumaņa video uzrunu. Tajā Vilnis Baumanis īpaši pateicās grāmatas "Trīs no Pārdaugavas. Viļņa Baumaņa stāsts" līdzautorai rakstniecei Norai Ikstenai un grāmatas ievada autorei Ilzei Jurkā-

nei par sadarbību grāmatas tapšanā, kā arī saviem dziesmu brāļiem grupā – Mārtiņam un Fēlikssam Ērmaniem, kuri tagad jau uzskāņo savas ģitāras Aizsaulēs dārzos. Vilnis Baumanis pieminēja, ka viņu grupas dziesmas atspoguļo to, kas trimdas latviešus priecēja un satrauca 20. gadsimta 70. un 80. gados, un pauda gandarījumu, ka mūziķu grupa "Ducele" viņa mūzikālos "nedarbus" uzspodrinājusi no jauna.

Sarīkojumā tika atvērta arī mūziķu grupas "Ducele" (starp citu, *ducele* kurzemnieku mēlē ir *braucamie rati*) kompaktdisks, kurā viņi (Andris Alviķis, Arnis Veisbārdis, Artūrs Uškāns un Mārcis Kalniņš) par jaunu iedziedājuši

grupas "Trīs no Pārdaugavas" dziesmas, kurām visām vārdu un melodiju autors ir Vilnis Baumanis. Šai sarīkojumā grupa "Ducele" nodziedāja vairākas dziesmas, un tika arī paziņots, ka viņi oktobrī uzsāk Latvijas turneju ar Viļņa Baumaņa dziesmu uzvedumu.

Sarīkojumam personisku šarmu piešķir grāmatas ievada autora, baņķieres un Latvijā pazīstamās kulinārijas ekspertes Ilzes Jurkānes uzruna, kurā viņa atminējas, kā 60. gadu beigās un 70. gadu sākumā ar Vilni Baumanu un viņa ģimeni dzīvojuši vienā komūnālajā mājā Īstoranžā, Ņūdžersijā, tā dēvētajā "Pārdaugavā", pāri Hudzonas upei. Baumaņu māja Īstoranžā kļuvusi par satikšanās vietu daudziem turienes latviešiem, tostarp arī Ņujorkas "Elles ķēķa" latviešu rakstniekiem un dzejniekiem. Ilze Jurkāne uzsvēra, ka grupas "Trīs no Pārdaugavas" vīri un viņu dziesmas deva spēku izdzīvot trimdu un okupāciju, un deva arī ticību un mīlestību Latvijai. "Klausoties viņu dziesmās laikā, kad Latvijas neatkarība nešķīta reāla, sirdis iedegās cerības liesmiņā," teica Ilze Jurkāne.

Ilzes Jurkānes teikto lieliski papildināja PBLA izpilddirektora Raita Eglīša uzruna, kurā viņš raksturoja citu Viļņa Baumaņa darbības šķautni, proti, vēlāk Vilnis Baumanis no Ņūdžersijas

pārcēlies uz Vašingtonu, kur 80. gadu otrajā pusē un 90. gados strādājis radiostācijas "Amerikas Balsis" redakcijā. Raitis Eglītis arī uzsvēra, ka Vilnim Baumanim ir ļoti labas stāstnieka dāvanas, ko pierāda viņa 2003. gadā izdotais romāns "Karš kalnā" par zēnu dēkām Vācijas bēgļu nometnē, un Viļņa Baumaņa daudzie ārkārtīgi spīgtie notikumu apraksti mūsu laikrakstā *Laiks*. Grūti iedomāties, ka V. Baumanis pirms pārdesmit gadiem bijis pazīstama ASV latviešu skatuves zvaigzne...

"Grupai "Trīs no Pārdaugavas" bija unikāla prasme samaisīt kopā tautas dziesmas, galda dziesmas un pašu oriģināldziesmas, kurām bija nopietni patriotisks piesitiens," uzrunā teica R. Eglītis. "Un tādā „puspajokam pusnopietnā” veidā viņi uzrunāja temas, kas no trimdas organizāciju nacionālpolitiskā viedokļa bija svarīgas un gāja pie sirds sabiedrībai kā trimdā, tā arī tautai Latvijā – patriotisma audzināšana smeldzīgās dziesmās par dzimteni Latviju un padomju sistēmas izsmiešana tādās jestrākās nacionālākās kompozīcijās, kā piemēram, par kaimiņu, "kas lepnī dzīvo mūsu dārziņā", bet „pienāks laiks un uzkrājies būs tvaiks, un kaimiņam būs rēķins jāmaksā!" R. Eglītis izteica pateicību grupas "Ducele" mūziķiem un izdevniecībai *MicRec* par bijušās trimdas grupas mūzikālā mantojuma uzturēšanu.

Viļņa Baumaņa un Noras Ikstenas grāmatu "Trīs no Pārdaugavas. Viļņa Baumaņa stāsts" un grupas "Ducele" kompaktdisku "Trīs no Pārdaugavas dziesmas" var iegādāties – www.micrec.lv.

*„Dienu virpulī” – tā saucas 1975. gadā izdotā skaņuplate ar Voldemāra Avena zīmējumu.

***Laika grāmatas* redakcijā arī iznākusi Viļņa Baumaņa grāmata „Pārbaudījums” (2011), kurā dektīvromāna žanrā ietērpts stāsts par šo namu un kas nu jau kļuvusi par bibliogrāfisku retumu. –Red.

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
 - Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
 - Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM:
● 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
SĒRU SLUDINĀJUMS:
● **NB! 60 eiro**

Pasta adrese:

Ģertrūdes iela 27

Rīga, LV - 1011

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija:
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011
(Darba laiks P.O: 9-17, Pk.: 9-13)
Tāl. (redakcijā) +371 67326761,
+371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.
● par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
● par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
● 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur *Brīvās Latvijas* mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.
Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem *Brīvās Latvijas* lasītājiem, kuri tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laiku* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

Samaksa: naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:
AS SEB banka, kods UNLALV2X,
nr.: LV80UNLA0050016243516,
ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi. Latviesu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejīgā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

Komerčiālie sludinājumi EUR 12 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāliem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:
Biedrības *Laiks-BL* kontā –
SEB Banka,
nr.:LV60UNLA0050018705154

Uz salas Daugavā pie Kokneses top Likteņdārzs – gaišas atceres vieta, kur svinēt latviešu tautas izturību un spēku. Tas ir arī Tavas ģimenes un dzimtas Likteņdārzs, veltīts visiem latviešiem, kas 20. gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Likteņdārzs top kopdarbībā un par ziedojumiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz 500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs – uzcelt Saieta namu! **Palīdz! Ziedo!**

Nodibinājums "Kokneses fonds"
Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija
info@koknesesfonds.lv

Ziedojumiem EUR:

AS "Citadele banka"

Konts: LV94PARX0015211160001

SWIFT: PARXLV22

Starpniekbanka ziedojumiem USD:

USA CITIBANK, N.A., NEW YORK

Konts: 36392149

SWIFT/BIC: CITIUS33

Vairāk informācijas
www.liktenadarzs.lv

MATIŠS KUKAINIS ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Valņu iela 3, Rīga, LV-1050
matiss@sk-legal.com
+371 28390346

SPORTS

SPORTS

SPORTS

SPORTS

MINISTRU KABINETS ATCEĻ RIMI RĪGAS MĀRATONU

Ministru kabinets 9. oktobrī ārkārtas sēdē nolēma atcelt nedēļas nogalē plānoto Rimi Rīgas maratonu. Uzklāusot teju visu valdības pārstāvju paustās bažas par Rīgas maratona rīkošanu laikā, kad valstī aug saslimstība ar Covid-19 Rimi Rīgas maratona direktors Aigars Nords ministriem skaidroja, ka Rīgas maratons iecerēts divas dienas un deviņās dažādās distancēs, turklāt visa pasākuma laikā netiksot pārkāpti valstī paredzētie noteikumi. Nords uzsvēra, ka maratona rīkotāji visu vasaru sadarbojās ar Veselības ministriju un Slimību kontroles un profilakses centru, lai nodrošinātu pasākumu bez inficēšanās riskiem. Tajā pašā laikā Nords atzina, ka pasākuma rīkotāji respektē jebkādu lēmumu, kādu valdība pieņems. Ja gadījumā valdība lems par maratona atcelšanu, Nords aicināja ministrus ievērot tiesiskās palāvības principu un, ņemot vērā, ka pasākums tiek atcelts pēdējā brīdī, valdībai būtu jālemj par kompensāciju pasākuma rīkotājiem.

FUTBOLISTI PĀRBAUDA SPĒKUS PRET MELNKALNI UN FĒRU SALĀM

Latvijas futbola izlase aizvadīja pārbaudes spēli Podgoricā pret Melnkalnes vienību. Spēle Melnkalnē starp abām vienībām bija ielānāta jau šā gada 26. martā, taču vīrusa pandēmijas dēļ tā nenotika. Spēles favorīti bija Melnkalnes futbolisti. Viņi ieņēma augstāku vietu pasaules rangā – 63. vieta pret Latvijas 137. vietu, gan arī spēlē augstākā Nāciju līgas grupā. Kamēr Latvija cīnās zemākajā D līgā, melnkalnieši ir C līgā. Turklāt atšķirībā no Latvijas, kas ar diviem neizšķirtiem pundurvalstu grupā ieņēma otro vietu četru komandu konkurencē, Melnkalne C līgas pirmajā grupā svinējusi divas uzvaras un ieņēma pirmo vietu. Pēdējās trijās spēlēs abas pretinieces nav zaudējušas, taču Melnkalne svinējusi trīs uzvaras, pārbaudesspēlē Podgoricā ar 2:0 pieveicot Baltkrieviju un Nāciju spēlēs izbraukumā ar 2:0 uzvarot Kiprā un ar 2:1 – Luksemburgā. Latvija pagājušajā rudenī Eiropas čempionāta kvalifikācijas pēdējā spēlē savā laukumā, kas vairs neko neizšķīra, ar 1:0 pieveica Austrijas izlases eksperimentālo sastāvu, bet šoruden Nāciju līgas spēlēs nespēja pieveikt Andoru savā laukumā (0:0) un Maltu viesos (1:1).

Melnkalne – Latvija 1:1 (0:1)

Latvijas futbola izlase pārbaudes spēlē Podgoricā pēdējās minūtēs izlaida uzvaru un cīnījās neizšķirti 1:1 (1:0) ar Melnkalnes vienību. Spēle norisinājās smagos apstākļos, jo Podgoricā pamatīgi lija, kas būtiski ietekmēja laukuma kvalitāti un spēles ritmu. Debiju valstsvienībā piedzīvoja vārtsargs Roberts Ozols, aizsargs Elvis Stuglis un pussargs Eduards Tidenbergs. Latvijas izlases galvenais treneris Dainis Kazakevičs šajā spēlē vārtu drošību uzticēja debitantam Robertam Ozolam, aizsardzības centrā bija Mārcis Ošs – Igors Tarasovs, bet malās – Vladislavs Fjodorovs un Raivis Andris Jurkovskis. Kazakevičs deva iespēju tiem, kas labi apliecinājuši sevi treniņos un kam vajadzīga spēļu prakse.

25. minūtē no tuvas distances uz vārtiem sita Vladislavs Gutkovskis, pēc tam stūra sitienu izpildīja Krišs Kārklīšs, pēc kuŗa piespēles Tarasovs ar galvu raidīja bumbu vārtos, panākot 1:0 mūsu vienības labā.

Igors Tarasovs

Otrā puslaika kompensācijas laika pirmajā minūtē mājinieki izmantoja Latvijas futbolistu nesaprašanos aizsardzībā, un Igors Ivanovičs panāca 1:1.

Fēru salas – Latvija 1:1 (1:1)

Latvijas futbola izlase UEFA Nāciju līgas D pirmās grupas spēlē spēkojās neizšķirti ar Fēru salām, kas zaudēja pirmos punktus turnīrā – 1:1. Vienīgos vārtus Latvijas izlases labā guva Jānis Ikaunieks.

Jānis Ikaunieks

Spēles piektajā minūtē Pāvels Šteinbors glāba Latvijas izlasi, atsitot bumbu, kas lidoja vārtu apakšējā labajā stūrī. 10. minūtē pēc sāna auta izspēles mājinieki aptuveni minūti centās bumbu ievest dziļāk latviešu soda laukumā, tomēr neveiksmīgi. 13. mi-

nūtē Fēru salas devās ātrajā uzbrukumā, taču piespēli gar pašu vārtu līniju savlaicīgi "nolasīja" Šteinbors. Minūti vēlāk pēc stūra sitienu izspēles bumba nonāca pie smailes uzbrucēja Roberta Uldriķa, kuŗš soda laukumā ar galvu piespēlēja Artūram Zjuzinam, taču futbolista sitiens bija neprecīzs. Brīdī vēlāk pēc vēl vienas standartsituācijas izspēles Kristers Tobers soda laukumā uz kreiso vārtu stabu ar galvu bumbu novirzīja pie Uldriķa, kuŗš līdz tai neaizsniedzās. 19. minūtē Rītvars Rugins laukuma sānā devās pēc bumbas, bet kontakts ar pretinieku soģa skatījumā bija dzeltenas kartītes vērts. Īsi pēc tam Fēru salas bumbu iespēlēja soda laukumā, kur pagalam neprecīzi sita Andreāss Ūlens. 25. minūtē pēc standartsituācijas izspēles soda laukumā ar galvu piespēli veica Mārcis Ošs, bet Jānis Ikaunieks bumbu saņēma tieši uz "darba" jeb kreisās kājas un vadībā izvirzīja viesus.

Vadību Latvijas izlasei izdevās noturēt vien četras minūtes, jo soda laukumā pēc stūra sitienu standartsituācijas ar galvu precīzi spēlēja Odmars Fero. Puslaika turpinājumā latvieši pie pretinieku vārtiem izveidoja vēl dažas labas vārtu gūšanas iespējas, taču pirmās 45 minūtes noslēdzās neizšķirti.

Otrā puslaika sestajā minūtē Šteinbors savu komandu glāba pēc pretinieka sitienu, kas izdarīts no aptuveni 30 metriem, bumbai lidojot augšējā vārtu stūrī. Minūti vēlāk Uldriķim pietrūka vien dažī metri, lai ar bumbu apsteigtu Fēru salas vārtu vīru. Neilgi pēc tam latvieši pie pretinieku vārtiem turpināja kontrolēt bumbu līdz tā nonāca pie Zjuzina, kuŗš no aptuveni 19 metriem izdarīja neprecīzu sitienu. 62. minūtē Fēru salas devās ātrajā pretuzbrukumā, taču piespēli gar vārtu līniju pārtvēra Rugins. Neilgi pēc tam Ikaunieks nonāca labā sitienu pozīcijā, taču tiesnesis nosvilpa aizmugures stāvokli. Astoņas minūtes vēlāk Uldriķis labajā laukuma malā apsteidza pretspēlētāju un izdarīja sitienu, pēc kuŗa bumba uzlidoja augstu gaisā, bet Ikaunieks ar galvu to raidīja pāri tukšiem vārtiem. Desmit minūtes līdz pamatlaika beigām uz maiņu nākušais Mārtiņš Ķigurs ielauzās soda laukumā, kur vārtu priekšā piespēlēja Krišam Kārklīnam, kuŗš neaizsniedzās līdz bumbai. Šīs pašas epizodes noslēgumā Andrejs Čigaņiks vārtos centās raidīt gaisā esošo bumbu, taču sitienu bloķēja aizsargs. 83. minūtē laukumā uz maiņu nāca Raimonds Krollis un pussargs Eduards Emsis, taču abu futbolistu klātesamība cerēto rezultātu nedeva. Brīdī vēlāk Rugins nonāca lieliskā sitienu pozīcijā, taču vilcinājās un palaida garām savu iespēju. Īsi pēc tam situāciju pie pretinieku vārtiem centās saasināt Ķigurs, taču nesekmīgi. Atlikušajā laikā Latvijas izlase neatlaidīgi centās iekārot pretinieku vārtus, tomēr nesekmīgi, kā rezultātā spēle beidzās neizšķirti.

"Mēs šodien ļoti gribējām uzvarēt – atbraucām te pēc trīs punktiem, tāpēc esam reāli vilcīši, ka tas neizdevās," pēc trešā neizšķirta sacīja valstsvienības galvenais treneris Dainis Kazakevičs.

Dainis Kazakevičs

"Ja runā par spēles kvalitāti, tad, manuprāt, komandas izpildījumā bija laba spēle. Daudzos elementos progresējam un virzāmies uz priekšu. Diemžēl šis progress vēl mums neļauj uzvarēt šādas spēles, kā šodien – pret diezgan labi organizētu pretinieku. Tomēr man kā trenerim ir acīmredzams tas, ka mēs virzāmies pareizajā virzienā. Demonstrējam aktīvu spēli, aktīvu spēli bez bumbas, agresīvu spēli. Līdz pat pēdējām minūtēm meklējam savas iespējas uzbrukumā. Diemžēl neizdevās gūt vārtus un iegūt uzvaru, taču mēs turpinām spēles Nāciju līgā. Turpināsim progresēt, turpināsim strādāt, un uzvaras neizpaliks."

PODŽUS IZCĪNA SEPTĪTO ITF TITULU KARJĒRĀ

Latvijas tenisists Mārtiņš Podžus Ēģiptē triumfēja Starptautiskās Tenisa federācijas (ITF) Šarmeš Šeihas M15 vienspēļu turnīrā, šajā līmenī izcīnot savu septīto titulu.

Mārtiņš Podžus

Turnīrā ar trešo numuru izliktais Podžus (ATP rangā 450. vieta) finālā ar rezultātu 6:4, 1:6, 7:5 pārspēja amerikāni Niku Čapelu (441.), kuŗam piešķirts otrais numurs. Par uzvaru turnīrā Podžus nopelnījis desmit ATP vienspēļu ranga punktus. Viņš karjēras laikā uzvarējis septiņos ITF turnīros – pa diviem 2014. un 2019. gadā, kā arī pa vienam 2015., 2018. un 2020. gadā.

AUTORALLIJS

Latvijas rallija braucējs Mārtiņš Sesks un stūrmanis Renārs Francis šajā izcīnīja trešo vietu pasaules rallija čempionāta (WRC) Sardinijas posma junioru klasē, JWRC kopvērtējumā saglabājot līderpozīciju junioru

klases kopvērtējumā. Līdera Seska spēkratu ceturtajā ātrumposmā piemeklēja tehniskas problēmas, kā dēļ pilots bija spiests izstāties no sacensību pirmās dienas, neizejot uz starta pārējos divos "dopos".

Latvijas ekipāža atgriezās trasē un uzvarēja piecos no sešiem ātrumposmiem, bet desmitajā "dopā" tā ierindojās sestajā pozīcijā. Demonstrētais sniegums Seska ekipāžai junioru ieskaitē ļāva pakāpties uz trešo pozīciju.

BRĀĻI ŠICI PĀRBAUDĪS PEKĪNAS OLIMPISKO TRASI

Andra un Jura Šica divnieka ekipāža oktobra beigās Ķīnā nedaudzu pieaicināto sportistu vidū piedalīsies 2022. gada Pekinas Olimpisko spēļu trases homologācijā, Latvijas Radio pastāstīja Starptautiskās Kamaniņu sporta federācijas (FIL) ģenerālsēkretārs Einars Fogelis.

Oktobrī Fogelis saņēma pirmos video no jaunās olimpiskās Jaņcjinā trases, kur Ķīnas komanda 19 sportistu sastāvā jau ir veikusi pirmos braucienus. Savukārt 26. oktobrī sāksies oficiālā homologācija, kas paredz pārbaudīt trases drošību un atbilstību sacensību rīkošanai. Homologācijai pieaicinās tikai astoņus sportistus no Eiropas valstīm.

RŪDOLFS SPROĢIS PIESAKĀS VOLFLSLAKĒ

18 gadus vecais spīdvejiests Rūdolfs Sproģis svētdien ieņēma 10. vietu sacensībās Volflslakes mototrekā Vācijā, kas bija veltītas vietējās komandas 40. gadadienai (2004. gadā komanda bija Vācijas čempione).

Rūdolfs Sproģis distancē

Sacensībās piedalījās sešu valstu spīdvejiisti. Rīgas IK "Auseklis" audzēknis – pieteikts arī Daugavpils Lokomotīves junioru sastāvā – piecos braucienos atveda sešus punktus un ieņēma 10. vietu. Divreiz Sproģis finišēja otrais, divreiz – trešais un tikai vienā braucienā palika bez punktiem. Ja ņem vērā, ka aizvadītajā sezonā Rūdolfs bija maza sacensību prakse un arī maz treniņu kopā ar spēcīgākajiem Latvijas junioriem un "Lokomotīves" braucējiem, tad šāds rezultāts vērtējams atzīstami. Jācer, ka būs turpinājums un vēl viens mūsu talantīgs puisis palielinās konkurenci uz vietām junioru izlasē.

P. Karlsons

PAZIŅOJUMI

VĀCIJĀ

8. novembrī Vācijas pilsētā Breizachā (*Breisach am Rhein*) paredzēts sarīkojums par tematu "Latviešu mākslinieki trimdā".

Piedalīsies Guna Teichmane, rečitācija, Maija Nāberinga, rečitācija un klavieres, Benjamin Broecker, rečitācija, Dita Lammerse, čells.

Skanēs Jāzeps Vitola un Jaņa Mediņa kompozīcijas un tiks lasīti Jaņa Jaunsudrabiņa un Jāzeps Vitola teksti.

Izstādē Jaņa Jaunsudrabiņa gleznas no Jaņa Vintera privātās kolekcijas.

Tuvākai informācijai:
BronislawHubermanForum.com